

VILNIAUS LOPŠELIS-DARŽELIS „VANDENIS“

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės
administracijos direktoriaus
2017 m. rugpjūčio 28 d.
įsakymu Nr. 30-2109.

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio
„Vandenis“ direktoriaus
2017 m. rugsėjo 15 d.
įsakymu Nr. V-105

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

Vilnius 2017

TURINYS

Ugdymo įstaigos bendrosios nuostatos	3
Ikimokyklinio ugdymo principai.....	9
Tikslai ir uždaviniai.....	10
Ikimokyklinio ugdymo turinys.....	11
Socialinė kompetencija (1,5-3 m.)	12
Pažinimo kompetencija (1,5-3 m.)	14
Komunikavimo kompetencija (1,5-3 m.)	17
Sveikatos saugojimo kompetencija (1,5-3 m.)	19
Meninė kompetencija (1,5-3 m.).....	21
Socialinė kompetencija (3-6 m.)	23
Pažinimo kompetencija (3-6 m.).....	28
Komunikavimo kompetencija (3-6 m.).....	34
Sveikatos saugojimo kompetencija (3-6 m.)	38
Meninė kompetencija.....	43
Metodai ir priemonės. Ugdomoji aplinka.....	48
Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas.....	51
Priedai.....	54
Naudoti šaltiniai ir literatūra.....	55

UGDYMO ĮSTAIGOS BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus lopšelis – darželis „Vandenis“ – šiuolaikinė, atvira pokyčiams ikimokyklinio ugdymo įstaiga, turinti ryškią estetinio – meninio ugdymo ir sveikos gyvensenos, bei saugaus eismo įgūdžių ugdymo kryptį.

Vilniaus lopšelis – darželis „Vandenis“ savivaldybės biudžetinė įstaiga, turinti juridinio asmens teises, neformaliojo ugdymo mokykla, identifikavimo kodas - 19003399.

Steigėjas – Vilniaus miesto savivaldybės taryba, kodas 8864892, adresas – Konstitucijos pr. 3, LT-09601 Vilnius.

Lopšelio – darželio adresas – Žadeikos g. 14 A, LT-2035 Vilnius

Pagrindinė veiklos rūšis – ikimokyklinis ugdymas (su priešmokyklinio ugdymo grupėmis).

Lopšelyje – darželyje veikia dvylika grupių.

Lopšelį – darželį „Vandenis“ lanko ugdytiniai, kurių amžius nuo 1,5 iki 7 metų. Ankstyvasis nuo 1,5-3 metų, ikimokyklinis nuo 3-6 metų, priešmokyklinis nuo 6-7 metų. Visi mūsų įstaigą lankantys vaikai yra iš šeimų užtikrinančių normalų vaiko augimą, ugdymą ir priežiūrą.

Lopšelyje – darželyje dirba 49 darbuotojai, iš jų 22 pedagogai. Visos turi reikiamą kvalifikaciją – 12 auklėtojų įgijusios vyresniosios auklėtojos kvalifikacinę kategoriją, 7 - auklėtojos metodininkės, 16 mūsų lopšelio-darželio pedagogių įgijusios aukštąjį išsilavinimą, 8 magistrės.

Sveiko vaiko ugdymo programos svarbiausia dalis yra lopšelyje darželyje veikiantis baseinas, kuriame vaikai mokomi plaukti, grūdinami, naudojant įvairias priemones lavinamas jų lankstumas, taisyklinga kūno laikysena, taisyklingo kvėpavimo įgūdžiai.

Nuo 1999 m. lopšelis darželis „Vandenis“ yra įtrauktas į Lietuvos sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą, yra respublikinės ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijos „Sveikatos Želmenėliai“ narys.

Vaikų pilietiškumą ir visuomeninį aktyvumą padeda ugdyti nuolatinis aktyvus dalyvavimas įvairiuose Vilniaus miesto renginiuose, Fabijoniškių mikrorajono šventėse, projektuose, vaikų darbų parodose, sporto varžybose ir pan., o taip pat didelė lopšelio-darželio bendruomenės organizuojamų renginių įvairovė.

Lopšelis-darželis „Vandenis“ dalyvauja tarptautiniame Leonardo da Vinci projekte. Projekto dalyviai Hamburgo Socialinės pedagoginės mokyklos studentai atlieka praktiką šiame darželyje. Keturių Europos šalių – Maltos, Norvegijos, ikimokyklinio Bulgarijos ir Lietuvos,

ugdymo įstaigos pradėjo bendradarbiauti pagal Socrates tarptautinę programą. Lopšelis-darželis yra šios programos koordinatorius. Direktorė yra parengusi du tarptautinius projektus, vienas kurių – „Švietimas per sportą Europos vaikų darželiuose“.

Nuo 2001 metų lopšelis-darželis dalyvauja tarptautinėje ankstyvosios prevencijos programoje „Zipio draugai“, kuri skirta 5-7 metų vaikams. Ši programa siekia pagerinti emocinę vaikų savijautą, padeda jiems įgyti socialinių ir emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų.

VEIKSMAI ĮTAKOJANTYS MŪSŲ ĮSTAIGOS SAVITUMĄ

Vilniaus lopšelis – darželis „Vandenis“ įsikūręs Fabijoniškių mikrorajone, šalia judraus Ukmergės plento, kur nėra pakankamai miško žalumos. Suprasdami, kad aplinkos, kurioje ugdytinis auga ir bręsta, reikšmė yra didžiulė, mes stengiamės sukurti palankią, racionalią, kūrybišką aplinką, atitinkančią mūsų ugdymo vaiko biologinės, socialinės ir kultūrinės raidos galimybes.

Galime teigti, kad mūsų „Vandenis“ – **tai šiuolaikinė atvira pokyčiams ikimokyklinė įstaiga, turinti ryškią estetinio – meninio ugdymo ir sveikos gyvensenos kryptį.**

Tai sąlygoja ne tik išorinė, bet ir vidinė mūsų įstaigos aplinka. Atsižvelgiant į vaikų ir šeimos poreikius, sukauptą pedagogų patirtį, prioritentinė ugdomosios veiklos sritis yra vaikų sveikatos saugojimas ir stiprinimas. Sveikatingumo kryptį įgyvendinti lopšelis-darželis turi ypatingas sąlygas, nes yra puikiai įrengtas baseinas. Nuo mažų dienų baseiną lankantys vaikai užsigrūdina, tampa atsparesni ligoms, jiems paprasčiau integruotis. Sportuojant vandenyje vystosi vaiko judėjimo įgūdžiai. Plaukiojimas stiprina vaiko organizmą, skatina širdies-kraujagyslių sistemos, kvėpavimo organų, atmosferos-judėjimo aparato vystymąsi, reguliuoja vaiko svorį. Tam turi įtakos vandens temperatūra. Baseine vaikai mokomi aktyvaus judėjimo vandenyje, įvairiais būdais plaukti (nugara, krauliu, brasu), kad vėliau galėtų saugiai elgtis ir judėti vandenyje. Visi vaikai du kartus per savaitę turi galimybę lankyti užsiėmimus baseine. Lopšelio-darželio ugdytiniai noriai ir aktyviai dalyvauja įvairiuose sveikatingumo projektuose, miesto institucijų organizuojamose sporto varžybose, kuriose užima prizines vietas. Manome, kad tik aktyviai sportuodami, vaikai taps sveiki ir stiprūs. Į ikimokyklinio ugdymo programą integruojama „Plaukimo programa.“

Direktorė inicijavo ir sudarė darbo grupes, kurios parengtų įstaigos edukacinius erdvės pritaiktas aktyviam vaikų judėjimui ir saugaus eismo įgūdžių ugdymui. Koridoriuje, kuris apjuosia salę (viso 85 m.) pagal numatytą projektą įrengta saugaus eismo ir judėjimo gatvė, pavadinta „Vandenio“ vardu su visais kelio ženklais: pėsčiųjų perėjomis, STOP ženklais. Vandenio gatvėje ties nusileidimais iš laiptinių yra įrengtos keturios pėsčiųjų perėjos, prie kurių vairuotojai turi

sumažinti greitį. Gatvėje ties posūkiais yra STOP ženklai. Aplinkui gatvę ties kiekviena laiptine yra įrengti keturi garažai: dviračių, paspirtukų, kartingų, traktorių, bei paspiriamų mašinų garažas. Vieną kartą metuose vaikams jaunojo vairuotojo pažymėjimą įteikia policijos pareigūnas. Prieš eidamas važinėti, jis privalo prisiegti savo jaunojo vairuotojo pažymėjimą. Lopšelio-darželio prieančiuose įrengtos transporto stovėjimo aikštelės, kuriose vaikai atvažiavę iš namų su savo asmeniniu „transportu“ gali saugiai pasistatyti. Kieme įrengta saugaus eismo aikštelė su kelio ženklais, kur vaikai važinėjasi. Manome, kad tiek vidinė, tiek išorinė aplinka, skatinanti judėjimo ir saugaus eismo įgūdžių ugdymą, yra vienas iš svarbiausių faktorių, užtikrinanti sėkmingą ugdytinio asmenybės formavimą, jo savimonės ir saviraiškos galimybes. Visa tai apsprendžia geras ir kūrybiškas mikroklimatas. Vaikai darželyje jaučiasi saugūs ir mylimi, aktyviai dalyvauja įstaigos gyvenime ir už jos ribų, yra svarbūs ir savarankiški. Kurdami savo įstaigos kultūrą ir toliau sieksime ugdyti kūrybingą, intelektualų, gebantį prisitaikyti prie nuolatinės kaitos žmogų.

Įstaigoje sukurta estetiška, nuolat keičiama ugdomoji aplinka, skatinanti vaiką žaisti, eksperimentuoti, kurti, sportuoti. Įrengtos visiems prieinamos edukacinės erdvės – trys čiuožyklos laiptinėse, (kur tėvai gali matyti kaip jų vaikai džiaugiasi judėjimo laisve), tai puiki priemonė lavinti judesius, koordinaciją, „Vandens laivas“ ugdo ištvėrę, pasitikėjimą savimi, skirtas lavinti įvairaus sudėtingumo lipimo, karstymosi, lankstumo pratimus.

Manome, kad tinkamai sukurtos darželio grupių erdvės daro didelę įtaką mūsų ugdomų vaikų meninio gebėjimo raidai, estetinio skonio ugdymui. Kiekvienos grupės aktyviai veiklai skirtos erdvės sutvarkytos taip, kad čia būtų galima ugdytis, žaisti ir vienam, ir didesnėje vaikų grupėje. Organizuojant aplinką, edukacines erdves, atsižvelgiama į vaikų amžių ir skirtingus kiekvienam amžiaus tarpsniui būdingus poreikius. Vaikas mokosi kasdienėje savo veikloje. Pedagogas teikia prioritetus individualiam vaiko darbui, ugdančiosios aplinkos kūrimui. Pedagogo kompetencija-kurti kokybišką ugdymo(si) aplinką: tai skatina tyrinėti, įsitraukti į veiklą, pažinti pasaulį.

Atsižvelgiant į įstaigą lankančių vaikų interesus ir tėvų poreikius, teikiamos papildomos paslaugos gebėjimams ugdyti:

- meninis ugdymas - pop - džiazo, pramoginių šokių būrelis;
- fizinis ugdymas – krepšinio, gimnastikos, niat-nam kovos menų būrelis;
- pažinimo ugdymas – anglų kalbos būrelis

VAIKŲ, TĖVŲ, DARŽELIO BENDRUOMENĖS POREIKIAI.

Įstaigos paskirtis-bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų lūkesčius ir vaikų poreikius. Lopšelyje-darželyje didelis dėmesys skiriamas vaikų šeimos pažinimui, tėvų (globėjų) nuostatų ir lūkesčių išsiaiškinimui bei jų poreikių tenkinimui. Analizuojant anketose bei individualių pokalbių metu išreikštus tėvų poreikius, galime teigti, kad dauguma pageidauja padėti vaikams socializuotis, tuo pačiu įgyti bendravimo, savitvarkos, savarankiškumo, sveikos gyvensenos įgūdžių, lavinti kūrybiškumą, diegti atsakomybės jausmą. Kiekvienų mokslo metų pradžioje ir pabaigoje organizuojami susitikimai, kurių metu, tėvai mato vaikų pasiekimus, keičiasi informacija dėl vaiko ugdymo kokybės ir pažangos gerinimo, kartu su tėvais vykstame į teatrus, išvykas, organizuojame logopedo konsultacijas, psichologo paskaitas. Taip tėvai įtraukiami į ugdymo įstaigos veiklą.

Didelį dėmesį skiriame specialiųjų poreikių vaikų ugdymui. Lopšelyje-darželyje veikia Vaiko gerovės komisija, kuri sprendžia klausimus, susijusius su specialiųjų poreikių vaikų ugdymu. Vaikams, turintiems kalbos ir kitų komunikacijos sutrikimų pagalbą teikia logopedas.

Svarbiausi vaiko poreikiai:

- nori būti mylimas, jam reikia kasdieninės paramos, pagalbos, pritarimo;
- jis yra smalsus, nori aktyvios veiklos, kad pažintų supančią aplinką ir kurtų save;
- nori būti savarankišku, jis yra iniciatyvus ir kūrybingas, turintis įvairiausių gabumų;
- jis daug bando, mokosi iš savo klaidų, todėl pats nori spręsti, kada, kiek ir kaip veikti;
- vaikai yra išdidūs ir orūs, jie nori būti dideli ir reikalingi, nuolat jausti, kad pastangas vainikuos sėkmė;
- vaikai yra judrūs, triukšmingi. Judėjimas – natūraliausia organizmo būseną vaikystėje.

Tarpusavio pasitikėjimu grįstas šeimos ir darželio bendradarbiavimas, remiasi nuostatomis:

- ugdant vaiką, prioritetinis vaidmuo tenka šeimai;
- šeima ir darželis bendromis pastangomis kuria palankiausią aplinką vaiko ugdymui(si);
- darželyje vaikas ugdomas, atsižvelgiant į jo auklėjimo šeimoje tradicijas, vaiko įgytą patyrimą, įpročius, nuostatas;
- kiekvienais mokslo metais,(rudenį ir pavasarį) tėvai dalyvauja vaikų veiklose, kurių metu gali įvertinti pasiekimus ir pažangą;
- apie vaikų ugdymo(si) pasiekimus, pažangą, iškilusius klausimus informacija teikiama elektroniniu būdu.

PEDAGOGO SANTYKIS SU VAIKU

Pedagogas privalo pažinti kiekvieną vaiką, jo temperamentą bei charakterį, žinoti amžiaus tarpsnio ypatumus ir atminti, kad ikimokyklinio amžiaus vaikas – bręstanti asmenybė, turinti savo individualius poreikius.

Kūrybingas, dvasingas, demokratiškas pedagogas sukuria atmosferą, skatinančią atvirumą pasauliui, vaiko norą klausinėti, viskuo domėtis, ieškoti atsakymų.

Pedagogo bendravimas su vaikais grindžiamas šiomis nuostatomis:

- abipuse pagarba ir pasitikėjimu;
- galimybe pačiam rinktis veiklą;
- maksimalia laisve kiekvienam ugdytis ir tobulėti;
- atsakomybe už savo poelgius.

MOKYTOJŲ IR KITŲ SPECIALISTŲ PASIRENGIMAS

Visi ugdytojai (ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogai, meninio ugdymo pedagogas, logopedas, baseino instruktorius) kvalifikuoti, turi integruoto ugdymo bei komandinio darbo praktiką. Paskatinti šių dienų iššūkių, pedagogai įgijo ir tobulina tokius gebėjimus, kaip suvokti esminius ugdymo turinio dalykus, tirti, planuoti, numatyti ugdymo strategijas, jas įgyvendinti, kūrybiškai ir sumaniai derinti ugdymo metodus, dirbti komandoje, apibendrinti pedagoginę patirtį. Pedagogai ir specialistai glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje: integruoja veiklas, rengia projektus nepasitikintiems savimi, pasyviems, hiperaktyviems, turintiems bendravimo problemų vaikams.

Vaikų ugdymo procese akcentuojami esminiai pedagogo veiklos principai ir uždaviniai

- kurti žaidybinę aplinką – paruošti saugią vietą veiklai, parinkti žaislus, priemones;
- įsiklausyti į vaikų siūlomų žaidimų tematiką, padėti pasirinkti įvairius žaidimus;
- skatinti vaikus žaisti;
- ieškoti priemonių vaikų veiklai motyvuoti;
- taikyti vaikų veikloje informacines komunikacines technologijas;
- skatinti vaikų savarankiškumą;
- sužadinti vaikų kūrybiškumą;
- rengti kartu su vaikais įvairių darbų parodas;
- stebėti, fiksuoti, analizuoti vaikų veiklą;
- supažindinti tėvus su vaiko gebėjimais ir pasiekimais.

ŠVIETIMO DOKUMENTŲ IDĖJOS, KURIOS AKTUALIOS SIEKIANT TOBULINTI VAIKŲ UGDYMĄ MŪSŲ ĮSTAIGOJE

Šiuolaikinį vaikų ugdymą reglamentuoja tarptautiniai ir Lietuvos dokumentai. Lopšelis-darželis vadovaujasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 12 straipsnyje pabrėžiama vaiko teisė dalyvauti priimant su jo gyvenimu susijusius sprendimus, turinčius įtakos vaiko aplinkai, dienos ritmui, gebėjimų ugdymui (-si) ir kt., o 16 straipsnyje teigiama, kad nė vienas vaikas neturi patirti savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį gyvenimą. Ši nuostata įpareigoja pedagogus, kad išlaikytume konfidencialumo svarbą bendraudami su vaikais ir tėvais.

Iškeltas siekis, kad asmenybės mokymasis turi vykti visą gyvenimą, įpareigoja mūsų įstaigos vadovus ir pedagogus kelti savo kvalifikaciją, siekti aukštesnių kompetencijų, gilinti savo profesines žinias.

Esame įstaiga, kuri garantuoja gerą vaikų savijautą, teisę aktyviai dalyvauti visose veiklos sferose, kuri užtikrina socialinę teisingumą, sėkmingai siekia įgyvendinti vieną pagrindinių siekių – gerinti ugdymo kokybę. Šie siekiai atsispindi ir pagrindiniuose valstybės teisės aktuose – Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“, Valstybinėje švietimo 2013-2022 metų strategijoje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-2016 metų programoje, Geros mokyklos koncepcijoje ir kt. Pagrindinis akcentas-mokinio sveikatos plačiaja prasme – dvasinės, fizinės, psichinės, kultūrinės ir socialinės gerovės puoselėjimas.

Mūsų nuomone labai svarbu įstaigoje sukurti gerą šeimų bendradarbiavimo, pedagoginio ir psichologinio konsultavimo sistemą, kad mūsų ugdytiniai galėtų kuo geriau tenkinti savo socialinius poreikius, kad aktyviau įstaigos veikloje dalyvautų tėvai, vaikas turi jaustis orus ir saugus, gerinti paslaugų kokybę, kelti specialistų, dirbančių vaiko gerovės srityje, kvalifikaciją. (Vaiko gerovės politikos koncepcija, 2003 m. gegužės 20 dienos LR nutarimas Nr. IX-1569).

Pilietiškumo ugdymas yra vienas iš svarbiausių Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ švietimui keliamų tikslų. Strategijoje pateikta sumanios Lietuvos vizija-pažadinti visuomenės ir kiekvieno jos nario, sąmoningo piliečio, kūrybingumą, susitelkti prie idėjų, kurios padėtų Lietuvai tapti modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia savo nacionalinį tapatumą šalimi.

Mažieji „Vandenio“ ugdytiniai skatinami domėtis savo šalies istorija, kultūriniu paveldu. Pilietiškumo ugdymas prasideda nuo artimiausios aplinkos. Jau ne pirmus metus įstaigos pedagogai organizuoja įvairius projektus, vakarones, popietes, kurių metu kartu su tėvais piešia, stato, žaidžia įvairius žaidimus.

Lopšelyje-darželyje vykdoma žalingų įpročių prevencija. Vykdomi projektai, kurie skatina nuostatas: saugoti ir stiprinti sveikatą, vengti kenksmingų medžiagų, padeda vaikams suprasti, kaip augti sveikam ir saugiam. (Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2006 m. kovo 16 d. įsakymas „Dėl alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programos patvirtinimo“.)

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Visuminio ugdymo.

Ikimokykliniame amžiuje sudaromos sąlygas skleisti visoms vaiko prigimtiniams galioms: fiziniams, psichiniams ir dvasiniams, neteikiant pirmenybės kuriai nors vienai iš jų. Ugdymo turinys yra vientisas ir neskaidomas, vienodai integruojamos visos ugdymo sritys.

Individualizavimo.

Remiamasi samprata, kad visi vaikai yra skirtingi: skiriasi pažinimo procesų tempas ir būdai, poreikiai, gebėjimai. Atliekant stebėjimus, žinant ikimokyklinio amžiaus vaikų raidos ypatumus, bei taikant kitus vaiko pažinimo metodus, numatomi tikslai ir individualiai pritaikomas ugdymo turinys. Nuolat stebint ir fiksuojant vaiko daromą pažangą, numatoma tolesnė ugdymo(si) perspektyva.

Demokratiškumo.

Vaikui suteikiama pasirinkimo laisvė. Vaikas turi galimybę rinktis jam priimtina veiklą pagal poreikius, interesus, galimybes. Kartu su vaikais kuriamos taisyklės padeda formuoti atsakomybės jausmą. Skatinamas aktyvus vaiko dalyvavimas visoje įstaigos veikloje: išklausiama vaiko nuomonė, palaikoma jo iniciatyva, suteikiama erdvė jam pasireikšti, stengiamasi įgyvendinti siūlomas idėjas.

Inkliuzinio ugdymo

Lopšelis-darželis rūpinasi visais asmenimis, skatina visų asmenų (vaikas, tėvai, mokytojai, specialistai ir kt.) dalyvavimą ugdymo(si) veikloje, pripažįsta ir gerbia visų vaikų įvairovę ir skirtumus, nepaisant gebėjimų, negalių, šeimos kultūros ir kt.

Tęstinumo.

Ikimokyklinio ugdymo programa sudaryta atsižvelgiant į „Ankstyvojo ugdymo vadovą“ (2001) ir „Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą“ (2014). Siekiama darnaus vaiko perėjimo nuo ankstyvojo ugdymo šeimoje prie ikimokyklinio ugdymo grupėje ir užtikrinamas nuoseklus ugdymo tęstinumas priešmokyklinėje grupėje.

TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo programos tikslas.

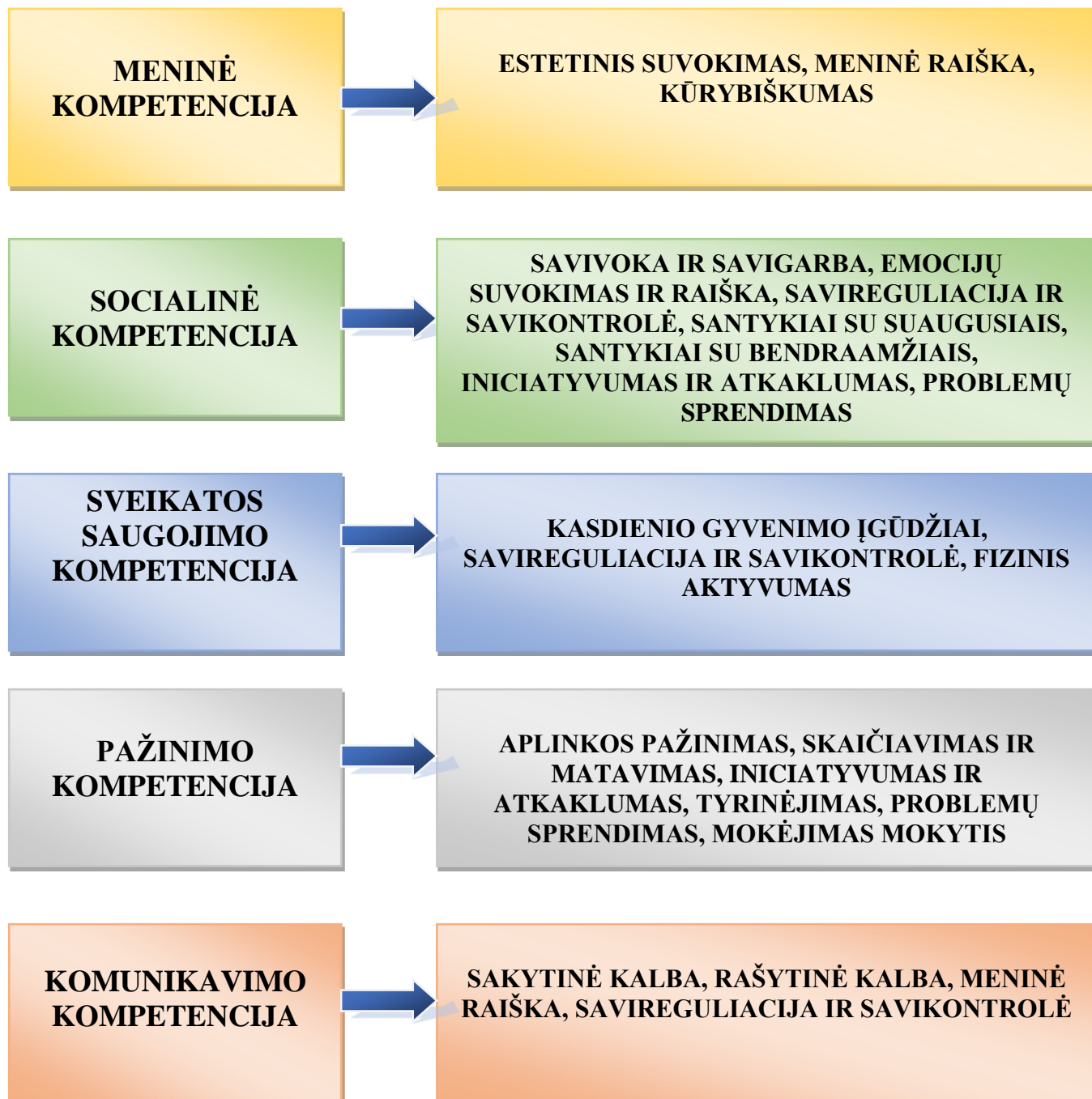
Atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsniniais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai.

Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius, pasiekti, kad vaikas:

- Ugdytų savo kalbą kaip pagrindinę bendravimo ir saviraiškos priemonę, plėtotų pažinimo, kalbos ir bendravimo galias.
- Tenkintų savo saugumo poreikį, kuriant aplinką žaidimų plėtojimui ir kultūros raiškai.
- Plėtotų individualias fizines, socialines galias, pažintų ir išreikštų save.
- Pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su vaikais ir suaugusiais, mokytųsi spręsti iškilusias problemas, kūrybiškai išreikštų save.
- Formuotų sveikos gyvensenos įgūdžius, saugotų ir stiprintų sveikatą.
- Mokytųsi pažinti ir veikti, tyrinėtų, noriai naudotų pedagogų siūlomas šiuolaikines ugdymo technologijas.

KOMPETENCIJOS

1.5–3 metai

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

GEBĖJIMAI: savivokos ir savigarbos, emocijų suvokimo, savireguliacijos ir savikontrolės, santykiai su bendraamžiais, santykiai su suaugusiais, iniciatyvumo ir atkaklumo.

Esminės nuostatos:

- ❖ vertina save teigimai,
- ❖ domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais,
- ❖ sutelkia dėmesį,
- ❖ geba valdyti emocijų raišką,
- ❖ nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais, didžiuojasi savimi ir savo gebėjimais.

Siekimos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Kalba pirmuoju asmeniu, atpažįsta save, skiria lytis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako savo vardą; ✓ Rodo į save pirštu; ✓ Kalboje vartoja įvardžius - „aš“, „mano“; ✓ Atpažįsta ir parodo kūno dalis; ✓ Jaučia skirtumą tarp mergaičių ir berniukų.
Pradeda atpažinti ir pavadinti jausmus ir emocijas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Reiškia mintis mimika: linksmas, liūdnas; ✓ Jaučiasi saugus grupėje, šeimos ugdytojų tarpe; ✓ Kartoja veiksmus, kurie sukelia juoką.
Geriau valdo savo emocijų raišką ir veiksmu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Varto knygeles, kur pavaizduoti liūdni, linksmi vaikai, pasako, ką jie galėtų jausti; ✓ Žaisdamas su draugais atkreipia dėmesį į kitų jausmus, paaiškina poelgius, ima rūpintis jais; ✓ Pradeda išklausyti šalia esančius draugus.
Kartodamas veiksmą siekia numatyto rezultato, bando laikytis taisyklių	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dėlioja dėlionę, aprenkia, nurengia lėlę; ✓ Pats stengiasi nusirengti, tvarko savo drabužius, aunasi batus; ✓ Taisyklingai laiko šaukštą, plaunasi rankas; ✓ Piešia, šoka, dainuoja; ✓ Atitraukia ranką nuo draudžiamo daikto;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Supranta, kad ką nors veikiant būtina laikytis ir laukti eilės; ✓ Bando prisiminti, kaip grupėje vaikai elgiasi; ✓ Tvarkosi savo išorę, naudoja nosines, servetėles; ✓ Pats stengiasi nusirengti, tvarko savo drabužius, aunasi batus; ✓ Taisyklingai laiko šaukštą, savarankiškai valgo, žino savo vietą prie stalo, geria iš puoduko, ✓ Važinėdamas „Vandens“ keliu, stengiasi laikytis taisyklių.
Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiųjų palaikymo	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tvarko savo drabužius, aunasi batukus; ✓ Savarankiškai valgo, naudojasi higiena; ✓ Savarankiškai lipa laiptais; ✓ Pasirenka žaidimą, draugą bendravimui, žaidimui kartu; ✓ Paduoda suaugusiam knygutę paskaityti ir pavartyti kartu; ✓ Stengiasi savarankiškai nučiuožti laiptinėse nuo čiuožyklos.
Lengviau atsiskiria nuo tėvų.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pažįsta savo artimuosius, juos pavadina, jaučiasi mylimas; ✓ Neverkia paliekamas grupėje; ✓ Turi savo mylimą žaislą grupėje ir saugiai jaučiasi; ✓ Pažįsta savo auklėtoją.
Ieško bendraamžių draugijos, žaidžia greta, dažniau kalbasi su kitais vaikais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasidalina paprašytu daiktu ar daiktais su kitais; ✓ Pasirenka žaidimą, draugą bendravimui, žaidimui kartu; ✓ Šoka, juda, kruta, išreiškia save vienas, poroje, draugų būryje; ✓ Dalinasi žaislais grupėje ir pasiūlo žaislą draugui; ✓ Pradedą išklaudyti šalia esančius draugus. ✓ Žaisdamas bando bendrauti, palaikyti kontaktą; ✓ Naudoja gestus, veido mimikas; ✓ Kartoja veiksmus, kurie sukelia linksmą nuotaiką, bando pasakyti, reiškia savo įspūdžius trumpais sakiniais; ✓ Kalba žaisliniu telefonu, pasakoja apie mėgstamą gyvūną, augalus ir kitus reiškinius; ✓ Domisi raidėmis.
Nuolat ką nors veikia, žaidžia, juda	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aktyviai tyrinėja savo aplinką; ✓ Apsikabina ir nešioja lėlę ar kitą minkštą žaislą; ✓ Šoka, niūniuoja klausydamas muzikos, dainelių, pasakų; ✓ Stebi kitus vaikus, bando prisijungti prie žaidimo; ✓ Susiranda sau patinkančią veiklą.

1.5–3 metai

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

GEBĖJIMAI: aplinkos pažinimas, mokėjimas mokyti, problemų sprendimas.

Esminės nuostatos:

- ❖ didžiuojasi savimi ir augančiais savo gebėjimais,
- ❖ domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, samprotauja,
- ❖ nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja,
- ❖ nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus,
- ❖ nusiteikęs tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius,
- ❖ domisi tuo kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms.

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Atpažįsta ir pavadina artimiausioje aplinkoje esančių augalus, gyvūnus, daiktus, domisi jais, skiria atskirus gamtos reiškinius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi augalus, medžius, krūmus, vandenį vartydamas knygeles; ✓ Varto knygas ir parodo žinomus paukščius, gyvūnus; ✓ Stebi darželio teritorijoje atskrendančius paukščius; ✓ Tyrinėja savo drabužius ir pavadina; ✓ Žaidžia su vėjo malūnėliais; ✓ Žiūri paveikslėlius su metų laikais; ✓ Gauda lietaus lašius, snaiges; ✓ Tiesia ranką į saulę, pasako, kad šilta; ✓ Tyrinėja smėlio savybes: sausas, birus, šlapias;
Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Orientuojasi grupės erdvėje, žino kur išdėlioti įvairūs daiktai, žaislai, pats juos suranda, pasiima, padeda; ✓ Žino ir parodo kur yra rūbinė, prausykla, miegamasis, salė, laukas; ✓ Parodo lauke savo žaidimų aikštelę; ✓ Pasakoja kas yra jo kambaryje (žaislai, mašina, knygelės); ✓ Namuose žino ir parodo kur yra koks kambarys, virtuvė, vonia, tualetas, kur miega mama, tėtis, sesuo, brolis.
Žino savo ir savo šeimos narių vardus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žiūri nuotraukas iš šeimos gyvenimo, komentuoja, kas tai, ką veikia tuo metu, kokia vyrauja nuotaika; ✓ Parodo ir įvardija savo šeimos narius; ✓ Žaidžia vaidybinius žaidimus.

Dalyvauja prižiūrint augalus ir gyvūnus.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Apžiūri darželio teritorijoje augančius medžius, apkabina kamieną, renka lapus ir žaidžia su jais, įvardija spalvas; ✓ Apžiūri darželio gėlyną, bando įvardyti gėlių spalvas, žino, kad gėles reikia prižiūrėti, be reikalo nereikia skinti; ✓ Žaidžia žaidimą: vaizduoja medžius, gėles; ✓ Žaidžia su medžių lapais; ✓ Varto knygas ir parodo žinomus paukščius, gyvūnus, stebi darželio teritorijoje atskrendančius paukščius, mėgdžioja jų čiulbėjimą, imituoja judesius; ✓ Varto knygeles, vardija naminius paukščius, jų jauniklius.
Skiria sąvokas „mažai ir „daug; pradeda suprasti, ką reiškia padalinti kelis daiktus po vieną, po lygiai	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalinasi savo vaisėmis su draugais po lygiai; ✓ Bando dalintis žaislais, daiktais; ✓ Geba pasakyti, parodyti daug obuolių, kamuoliukų, lapų, kaladėlių.
Geba išrikiuoti daiktus į eilę, tapatina daiktus pagal formą ir dydį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mauna žiedus ant stovelio; ✓ Stato bokštą, dėdamas vieną kaladėlę ant kitos, rikiuoja kaladėles pagal dydį, spalvą, formą; ✓ Medinius daiktus rikiuoja vienoje eilėje, plastikinius kitoje eilėje; ✓ Atrenka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus; ✓ Atranda didelius- mažus daiktus, atrenka trumpus - ilgus daiktus; ✓ Žaidžiant atlieka veiksmus: kepa, verda, stebi ir pasako kokius veiksmus atlieka pedagogas; ✓ Įvardija geometrines figūras; ✓ Žiūrėdamas paveikslėlius įvardina veiksmus.
Skiria pagrindines spalvas: raudoną, mėlyną, žalią, geltoną.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Derina spalvas ir pavadina; ✓ Atrenka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus; ✓ Atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pavadina; ✓ Žaidžia su daiktais ir susipažįsta su jų savybėmis; ✓ Žiūrinėja paveikslus, parodo daiktus, pavadina jų spalvas.
Supranta ir pradeda vartoti daiktų palyginimui skirtus žodžius: didelis-mažas; ilgas-trumpas; sunkus- lengvas ir kt.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atrenka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus; ✓ Atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pavadina; ✓ Atranda didelius- mažus daiktus, trumpus - ilgus daiktus.
Domisi kaip kas veikia, vyksta, atidžiai stebi, bando.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mauna žiedus ant stovelio, stato bokštą, dėdamas vieną kaladėlę ant kitos; ✓ Bando nubrėžti brūkšnį, mėgdžioja judesius, stebi veikiančius kitus vaikus, pedagogą, bando atlikti tuos pačius veiksmus.
Drąsiai imasi sudėtingos veiklos, bando ją atlikti pats, stebi savo veiksmų pasekmes.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebėdamas kitus vaikus bando atlikti tuos pačius veiksmus: lipti, šliaužti, mesti, stumti, pastatyti, vaidinti, šokti, bėgti, piešti, dėlioti ir kita;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako ką pavyko atlikti, įvertina (džiaugiasi, ploja, nepavykus numeta, pradeda verkti, nūsūka, nueina); ✓ Stebėdamas kitus vaikus, bando čiuožiūti nuo čiuožiūklos.
<p>Nepavykus įveikti kliūtis, prašo pagalbos arba meta veiklą</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atlikdamas sudėtingus veiksmus, stebi kas mato jo atliekamus veiksmus, nepavykus atlikti susikremta, supyksta, nūsūka; ✓ Nedrąsiai paprašo suaugusio pagalbos, nuneša daiktą ir rodo ko jis nori; ✓ Metęs nepavykusią veiklą, po kiek laiko sugrįžta prie jos ir vėl bando įveikti; ✓ Gali stebėti kaip pavyksta draugui tai atlikti, mėgdžiūdamas veiksmus pats.

1.5–3 metai

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

GEBĖJIMAI: tyrinėjimas, problemų sprendimas, sakytinė kalba, rašytinė kalba.

Esminės nuostatos:

- ❖ nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patyrimą kalba,
- ❖ domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.

Siekimos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Klausosi naujų žodžių ir bando juos suvokti, 3-4 žodžių sakiniais kalba apie save	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi skaitomų trumpų pasakų, siužetų iliustruojamų žaislais, seka pasakojimo turinį, veikslių eigą, pastebi veikėjų veiksmus; ✓ Atsako į klausimus; ✓ Pasako savo vardą, atliktus veiksmus įvardija žodžiais; ✓ Įvardina savo kūno dalis, jas rodo.
Domisi skaitomais ir pasakojamais kūriniais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Varto knygeles, parodo paveikslėlius; ✓ Rodo daiktus ir juos pavadina; ✓ Pasakoja apie žaislus, paveikslėlius, girdėtus grožinės literatūros kūrinius.
Mėgdžioja suaugusiųjų kalbėseną, kartu su suaugusiuoju dainuoja, deklamuoja	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mėgdžioja garsus, balso intonaciją, kartoja garsų junginius; ✓ Taria savo žodį daiktui ar veiksmui įvardinti; ✓ Mėgdžioja suaugusiojo parodytą veiksmą, žaidžia; ✓ Deklamuoja neilgus eilėraštukus; ✓ Pradedą išklaudyti šalia esančius draugus; ✓ Klausosi pokalbių, pasakojimų.
Kalba ir klausinėja apie aplinkos objektus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vardija aplinkoje esančius daiktus, žaislus; ✓ Vartoja keletą apibendrinančių žodžių (indai, žaislai); ✓ Pažįsta ir pavadina žmonių, gyvūnų, paukščių kūno dalis.
Vienu ar keliais žodžiais atsako į elementarius klausimus.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi skaitomų trumpų pasakų, siužetų iliustruojamų žaislais, seka pasakojimo turinį; ✓ Atsako į klausimus.
Žino ir vartoja mandagumo žodelius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bendrauja su vaikais, suaugusiais; ✓ Supranta, kad reikia elgtis mandagiai, kalba vartodamas žodžius: „ačiū, prašau“.

Domisi televizijos laidomis vaikams	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kalba, pasakoja ką matė per televiziją, vaikams skirtose laidose; ✓ Vaidina judesiais, mimikomis, prisimena, stengiasi įvardyti, papasakoti draugams.
Domisi ne tik knygelių paveikslėliais, bet ir tekstu, sieja paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi sekamų auklėtojos pasakų; ✓ Stebi spektaklius skirtus vaikams; ✓ Stebi, klausosi draugų žaidimų metu sakomų žodžių; ✓ Žiūrinėja knygeles teiraudamasis apie matomus vaizdus; ✓ Nurodo daiktą, pasako jo pavadinimą ir įvardija veiksmus.
Įvairiais rašikliais brėžia vertikaliai ir horizontaliai.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Piešdamas brėžia brūkšni, linijas, apskritimą; ✓ Bando įvardinti, pavadinti tai, ką nupiešė.

1.5–3 metai

SVEIKATOS KOMPETENCIJA GEBĖJIMAI: fizinis aktyvumas, kasdienio gyvenimo įgūdžiai.

Esminės nuostatos:

- ❖ noriai, džiaugsmingai juda,
- ❖ noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius, saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje,
- ❖ noriai lankosi baseine.

Siekimos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Geba stovėti ant vienos kojos (3-4 s.)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Šoka ant abiejų kojų ir ant vienos kojos; ✓ Išlaiko pusiausvyrą.
Tikslingai apeina, peržengia kliūtis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Užlipa ant suoločio; ✓ Laipioja gimnastikos sienele; ✓ Šliaužia grindimis, ropoja keturpėsčias; ✓ Pralenda pro lanką, virvę, kėdutę; ✓ Nušoka nuo laiptelio, peršoka brūkšnij; ✓ Šoka ant abiejų kojų ir ant vienos kojos.
Bėga keisdamas kryptį, greitį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ėjimą kaitalioja su bėgimu; ✓ Išgirdęs sutartą signalą (švilpuką, plojimą) apsisuka ir bėga į kitą pusę.
Geba lipti laiptais, čiuožti čiuožykloje laiptinėje	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lipa laiptais aukštyn, žemyn pristatomu žingsniu; ✓ Tvarkingai nučiuožia, grįžta laiptais į viršų
Abiem kojomis pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nušoka nuo laiptelio, peršoka brūkšnij; ✓ Šoka ant abiejų kojų ir ant vienos kojos.
Geriau derina akies- rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Konstruoja; ✓ Veria ant virvutės sagas; ✓ Ridena, mēto, gaudo, spiria kamuolį;
Valgo ir geria savarankiškai	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Taisyklingai laiko šaukštą, savarankiškai valgo, žino savo vietą prie stalo, geria iš puoduko; ✓ Nusišluosto nosį servetėle ir ją išmeta į šiukšlių dėžę; ✓ Gerai sukramto maistą;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Keliasi nuo stalo tik baigęs valgyti, tyliai pastumia kėdutę prie stalo, naudojasi servetėle.
Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nustumia lėkštę su maistu kurio nenori, bando pasakyti; ✓ Išreiškia veido mimika, kas skanu, kas neskanu.
Pats nueina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasiprašo į tualetą, padedamas susitvarko; ✓ Savarankiškai pats nueina į tualetą, susitvarko; ✓ Suaugusiojo padedamas nusiplauna rankas.
Suaugusiojo padedamas rengiasi.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pats stengiasi nusirengti; ✓ Tvarko savo drabužius, aunasi batukus.
Padedamas plaunasi rankas, prausiasi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Plauna rankas ir prausia veidą muilu, netaško vandens; ✓ Šluosto rankas ir veidą rankšluosčiu; ✓ Rankšluostį pakabina prie savo ženkliuko.
Vieną ar kitą daiktą tvarkingai padeda	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žino žaisliukų vietą - juos padeda į vietą; ✓ Pasako ir padeda draugui susitvarkyti.
Baseine pratinasi prie vandens	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaikščioja, bėgioja vandenyje, taškosi, ✓ Įsisavina baseino taisykles.
Atlieka įvairius pratimus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pritupia iki liemens, pečių, smakro, ✓ Pasineria iki akių, ✓ Neria pro lankus, renka įvairius žaislus nuo dugno.

1.5–3 metai

MENINĖ KOMPETENCIJA

GEBĖJIMAI: estetinis suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas.

- ❖ **Esminės nuostatos:**
- ❖ domisi, gėrasi aplinka, meno kūriniais, menine veikla,
- ❖ jaučia meninės raiškos džiaugsmą,
- ❖ rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje,
- ❖ jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.

Siekimos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Pažįsta girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinių objektus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Džiaugiasi, ploja, trepsi; ✓ Rodo pirštuku, reiškia emocijas; ✓ Atpažįsta mėgstamų knygelių iliustracijas, piešinėlius, mimika, gestais, garsais reiškia emocijas.
Emocingai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stuksena kaladėlėmis, šaukštais, mediniu plaktuku, žaislu; ✓ Skambant muzikai ploja rankytėmis, trepsi kojytėmis; ✓ Skambant įvairaus ritmo muzikai improvizuoja, išreikšdami savo emocijas.
Emocingai reaguoja žiūrinėdamas savo ir kitų piešinius, knygų iliustracijas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Išreiškia džiaugsmą emocijomis; ✓ Šypsosi, ploja, sušunka, liūdi, verkia, pyksta.
Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinys, daina, šokis, domisi dainomis, instrumentiniais kūriniais, emocingai juos suvokia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Prašo pakartoti patikusią dainelę, pasaką, šokį; ✓ Noriai dalyvauja muzikos užsiėmimuose; ✓ Rodo ir piešia po kelis kartus patikusį piešinį; ✓ Išreiškia džiaugsmą emocijomis, šypsosi, ploja, sušunka; ✓ Žaidžia su muzikos instrumentais, barškina barškalais; ✓ Dainuoja kartu su auklėtoja.
Domisi muzikos instrumentais.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia su muzikos instrumentais, barškina barškalais; ✓ Imituoja muzikos instrumentus žiogelis-groja smuikeliu, kiškis-būgneliu, vėjas-dūdele ir t. t.
Mėgdžioja gyvūnų, augalų judesius.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Reiškia emocijas bandydamas niūniuoti; ✓ Mėgdžioja herojų tariamus garsus; ✓ Klausosi upelio čiurlenimo, vandens teškėjimo, vėjo ūgesio. ✓ Groja pasirinktais instrumentais,

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dainuoja tęsdami pavienius garsus, imituoja lėlytės migdymą.
<p>Šoka spontaniškai kurdamas dviejų-trijų natūralių judesių seką, žaisdamas su žaislu atlieka matytus veiksmus, judesius</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausydamas muzikos šoka, imituoja gyvūnų, paukščių, gamtos reiškinių garsus judesiu. ✓ Stuksena kaladėlėmis, šaukštais, mediniu plaktuku, žaislu; ✓ Skambant muzikai ploja rankytėmis, trepsi kojytėmis.
<p>Kalbėdamas intonuoja, mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia, imituoja šeimos narius; ✓ Numato personažus, apsivelka atitinkamais rūbais, kalbasi, bendrauja, imituoja, mėgdžioja judesius.
<p>Spontaniškai reiškia emocijas, išpūdžius dailės priemonėmis ir kitomis medžiagomis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ritmiškai prisiliečia prie popieriaus lapo; ✓ Tapo liedami spalvas ant šlapio popieriaus lapo, mokosi išgauti naujų spalvų; ✓ Plėšo skirtingo šiuurkštumo, storumo popierių ir klijuoja ant popieriaus lapo; ✓ Supykęs brėžia liniją, piešia rutulį ar pan.; ✓ Atgnybia plastiliną, suka tarp delnų;
<p>Brėžia įvairias linijas, formas, bando ką nors pavaizduoti (gyvūnus, augalus ir t.t.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Piešia tiesias, vingiuotas linijas; ✓ Mokosi laikyti teptuką, naudoti dažus, vartoja įvairias spalvas; ✓ Pamirko teptuką ir tapo įvairius piešinius, nubraukia teptuką į indelio kraštą; ✓ Vaidina, mėgdžioja ką prisimena; ✓ Vartydamas knygeles bando vaidinti žvėrelius, paukštelių; ✓ Vaizduoja gamtos reiškinius; ✓ Vartydamas knygeles bando vaidinti žvėrelius, paukštelių; ✓ Rodo kūno judesiais, veido mimika.
<p>Kurdamas labiau mėgaujasi procesu, o ne rezultatu, atranda vis naujus dalykus artimiausioje aplinkoje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stato iš kaladėlių namelius, palieka, susidomi kita veikla; ✓ Žaidžia su draugu; ✓ Jei rezultatas nedomina, nebaigęs žaidimo nueina pas kitą draugą, auklėtoją. ✓ Suranda žaisliuką kitoje, ne jo vietoje ir vėl juo susidomi; ✓ Su senu žaisliuku žaidžia kitaip; ✓ Mokosi naudotis žirklėmis, kerpa siauras juosteles; ✓ Štampuoja kamšteliais, trintukais, bulvėmis, morkomis.

3-6 metai

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

GEBĖJIMAI: savivokos ir savigarbos, emocijų suvokimo, savireguliacijos ir savikontrolės, santykiai su bendraamžiais, santykiai su suaugusiais, iniciatyvumo ir atkaklumo.

Esminės nuostatos:

- ❖ vertina save teigiamai,
- ❖ domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais,
- ❖ geba valdyti emocijų raišką ir elgesį,
- ❖ nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais,
- ❖ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais;
- ❖ mokosi saugoti savo daiktus.

Siekimos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Supranta savo asmens tapatumą, skiria lytį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi, tyrinėja savo kūną, pavadina jo dalis; ✓ Pasako savo vardą, pavardę, kiek metų, jis - berniukas, ar mergaitė, skiria savo asmeninius daiktus; ✓ Pasako kuo domisi, ką mėgsta, kokius žaislus turi; ✓ Apie save kalba pirmu asmeniu; ✓ Pasako kuo skirtingi žmonės: jie vyrai ir moterys, vaikai; ✓ Žaidžia žaidimus, kuriuose būna mama, tėtis, vaikai; ✓ Klasifikuoja mergaičių ir berniukų aprangą, pomėgius, darbus.
Priskiria save šeimai, bendruomenei	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja apie savo šeimą, jos sudėtį, pasiskirstymą pareigomis, vaidina, žaidžia, piešia šeimą; ✓ Pasakoja, kodėl šeima svarbi, ypatinga, mylima, pasakoja apie šeimos šventes, dovanas; ✓ Žino, kad kai kurie vaikai neturi šeimos, juos užjaučia; ✓ Pasakoja apie savo grupės vaikus, auklėtojas; ✓ Imituoja suaugusiųjų veiklą, kuria žaidybines situacijas; ✓ Susipažįsta su darželio darbuotojais, pasako jų vardus, pareigas; ✓ Kaupia ir sistemina informaciją apie įvairias profesijas, bendruomenę, savo miestą.
Pasitiki savimi ir savo gebėjimais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako kas jam geriausiai sekasi, apie save kalba pozityviai; ✓ Pasakoja ką moka padaryti, kaip padeda tėvams; ✓ Drąsiai imasi naujos, nepažįstamos veiklos, rodo iniciatyvą.

<p>Atpažįsta ir įvardina savo ir kitų jausmus ar emocijas bei jų priežastis, įprastose situacijose jausmus ir emocijas reiškia tinkamai</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako, kokia jo nuotaika; ✓ Simboliniu ženklu pažymi savo nuotaiką; ✓ Mimika išreiškia nuotaiką; ✓ Keičia intonaciją pagal nuotaiką; ✓ Pyktį, susierzinimą, pavydą reiškia priimtinais būdais; ✓ Žino, kad negalima mušti ar kitaip skriausti kito vaiko; ✓ Laikosi taisyklių, kurias sukūrė patys vaikai; ✓ Klausosi istorijų ir kintančias veikėjų nuotaikas žymi paveikslėliais
<p>Bando atsiliepti į kitų jausmus ar emocijas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaisdamas, bendraudamas įvardina kito vaiko nuotaiką, džiaugiasi kartu su kitu vaiku; ✓ Atlieka vaidmenis kreipiant dėmesį į mimiką, gestų kalbą; ✓ Paguodžia, užjaučia kitą vaiką, pasiūlo savo pagalbą.
<p>Bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atsiprašo, paprašo, retsykiais paklūsta, nusileidžia kito vaiko valiai; ✓ Derina savo veiksmus su kitais vaikais; ✓ Draugiškai dalinasi žaislais, saldumynais; ✓ Konfliktinėse situacijose naudoja „Stop“ ženklą arba judesį; ✓ Pasako, koks elgesys yra nepriimtinas, netoleruotinas; ✓ Važinėdamas „Vandenio“ keliu, laikosi taisyklių, stebi ženklus.
<p>Pasitiki pedagogais, drąsiai reiškia savo nuomonę, tariasi, derasi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausia pedagogo nuomonės, atsižvelgia į ją, kreipiasi vardu; ✓ Rodo simpatiją, prierašumą pedagogui; ✓ Kalbasi su pedagogu apie savo jausmus, patiki jam savo paslaptis; ✓ Derasi su pedagogu dėl pasiūlytos veiklos, siūlo savo idėjas.
<p>Žino kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais, turi bent vieną draugą, supranta, kas yra gerai, kas blogai</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako, kokie pavojai gali kilti bendraujant su nepažįstamais; ✓ Vaidina situacijas, kuriose reikia rasti išeitį; ✓ Aptaria plakata, kuriame paaiškinta, kas gali padėti ištikus bėdai; ✓ Klausosi pasakų, eilėraščių, žiūri animacinius filmus apie įvairius pavojus; ✓ Žaidžia prevencinius stalo, kortelių žaidimus; ✓ Pasako savo grupės, kiemo draugų vardus; ✓ Apibūdina savo draugų išvaizdą; ✓ Pasako, kaip reikia elgtis, kad turėtum draugų, pasako kaip galima susidraugauti; ✓ Pasako kaip galima susitaikyti susipykus, atsiprašo; ✓ Žaidžia vardų žaidimus.
<p>Palankiai bendrauja su visais, supranta savo žodžių ir veiksmų</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Apibūdina kito vaiko asmenines savybes; ✓ Apibūdina netinkamai pasielgusio vaiko ketinimus, elgesį;

<p>pasekmes draugystei</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi pasakų, žiūri animacinius filmus apie draugystę; ✓ Priima, žaidžia su kitaip atrodančiais, besielgiančiais, specialiųjų poreikių vaikais; ✓ Dalyvaudamas išvykose, šventėse bendrauja su kitų vaikų šeimos nariais, pakviečia žaisti, sako komplimentus, saugo paslaptis.
<p>Plėtoja paties pasirinktą veiklą po pietų miego, kitą dieną, kelias dienas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia siužetinius vaidmeninius žaidimus, kurie tęsiasi kelias dienas; ✓ Konstruoja, piešia tą patį objektą, papildo naujomis detalėmis, perstato, keičia išvaizdą; ✓ Iš kartoninių detalių pasistato pilį, kurioje žaidžia kelias dienas, savaitę; ✓ Eina čiuožinėti į laiptinėse esančias čiuožyklas; ✓ Važinėjasi „Vandenio“ keliu.
<p>Supranta, kad reikia saugoti ir tausoti savo asmeninius daiktus (prirakinti transporto priemones, su kuriomis atvažiavo į darželį)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Važinėdamas transporto priemonėmis laikosi taisyklių, susitarimų; ✓ Kritiškai vertina kitų elgesį; ✓ Kreipiasi pagalbos.
<p>Ilgesniam laikui įsitraukia į pasiūlytą veiklą, siūlo kitiems įsitraukti</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tyrinėja, mėgina, kūrybiškai įgyvendina pedagogo pasiūlytas idėjas; ✓ Stebi suaugusius, jų veiksmus, klausydamas paaiškinimo, išbando naujus veikimo bei elgesio būdus, kūrybiškai pritaiko; ✓ Siūlo savo idėjas, inicijuoja veiklą.
<p>Savarankiškai bando įveikti kliūtis. Nepasisekus kreipiasi į bendraamžius ir tik vėliau į suaugusį</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dažnai išsprendžia konfliktą, susitaria be suaugusiojo pagalbos; ✓ Bando naujus veikimo būdus; ✓ Pasiūlo ir priima bendraamžių pagalbą; ✓ Kopdamas Vandenio laivu, stengiasi viską daryti teisingai, lavina judesius, koordinaciją.
<p>Pažengusiems</p>	<p><i>Savivoka ir savigarba</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasitiki savimi ir savo gebėjimais; ✓ Priskiria save giminei (tetos, seneliai, pusseserės); ✓ Mokosi saugoti savo privatumą; ✓ Pradeda suprasti, kas nuo jo norų ir pastangų nepriklauso. <p><i>Emocijų suvokimas ir raiška</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Atpažįsta ir įvardija savo ir kitų emocijas, bando į juos atsiliiepti (paguosti, užjausti, susitaikyti, atsižvelgti į kito norus); ✓ Numato, kaip jaustųsi pats ar kitas įvairiose situacijose.

	<p><i>Savireguliacija ir savikontrolė</i></p> <ul style="list-style-type: none">✓ Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai – siekia rezultato;✓ Supranta taisyklių, susitarimų prasmę;✓ Atsiranda savitvarkos, savitvarkos pradmenys;✓ Ieško pagalbos stresinėje situacijoje (susijaudinęs, išsigandęs ir pan.). <p><i>Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais</i></p> <ul style="list-style-type: none">✓ Pagarbiai bendrauja su suaugusiais;✓ Supranta suaugusiojo jausmus ir užjaučia;✓ Tolerantiškai bendrauja su bendraamžiais;✓ Supranta žodžių ir veiksmyų pasekmes;✓ Išklauso kitų nuomonę ir iš jos mokosi.
--	---

Į VISAS UGDYMO SI KRYPTIS INTEGRUOJAMOS UGDYMO (SI) SRITYS (PASIEKIMAI)

Mokėjimas mokytis

- Kalba apie mokymąsi mokykloje, jo prasmę;
- Analizuoja savo veiklą, kaip pavyko;
- Orientuojasi informacijos gavimo šaltiniuose (pokalbis, stebėjimas, knygos, internetas, TV ir pan.);
- Mokosi iš kitų patirties;
- Pasitiki savimi, problemas sprendžia nebijant suklysti;
- Sugeba sukonzentruoti dėmesį, nesiblaško;
- Savarankiškai žaidžia, atlieka užduotis.

Iniciatyvumas ir atkaklumas

- Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam ją plėtoja;
- Nuo pradžios iki pabaigos atlieka nepatrauklią veiklą;
- Priima iššūkius naujai veiklai, bando pats įveikti kliūtis.

Tyrinėjimas

- Atlikęs tiriamąją veiklą daro išvadas;
- Tyrinėjimams naudoja skaitmenines technologijas (kompiuteris, fotoaparatas, mobilusis telefonas);
- Žino ir suvokia tyrinėjimo saugumo taisykles;
- Tyrinėjo rezultatus pavaizduoja schema.

Problemų sprendimas

- Sudėtingą veiklą priima natūraliai, nusiteikęs įveikti kliūtis;
- Žino ar problemą gali įveikti pats.

Kūrybiškumas

- Nebijo daryti kitaip;
- Savitai išreiškia save.

3-6 metai

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

GEBĖJIMAI: aplinkos pažinimas, mokėjimas mokyti, problemų sprendimas

Esminės nuostatos:

- ❖ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais,
- ❖ domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando samprotauti,
- ❖ nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja,
- ❖ nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus,
- ❖ nusiteikęs tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius,
- ❖ domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms,
- ❖ nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams sunkumams įveikti.

Siekimos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškeliant ir sprendžiant problemas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ieško informacijos knygose, enciklopedijose; ✓ Klausinėja, domisi, prašo papasakoti; ✓ Pavadina, aiškina, apibūdina daiktus, reiškinius, patirtus įspūdžius; ✓ Maudantis baseine, užduoda klausimus, skatinančius tyrinėjimą (kodėl vienas daiktas plaukia, o kitas skęsta).
Kalba apie tai, ko norėtų išmokti, išsiaiškina, kokios informacijos reikia, randa reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Domisi profesijomis, įvardina, kuo norėtų būti užaugęs; ✓ Įvardina ką gali padaryti pats ir ko norėtų išmokti; ✓ Ieško informacijos knygose apie gamtą, technikos ir technologijos stebuklus; ✓ Žiūrinėja paveikslus, nuotraukas, pavadinimus po jais; ✓ Klausosi informacinių tekstų, aiškinasi, kur ir kaip gyvena žmonės, augalai, gyvūnai, kaip prisitaiko prie gamtos.
Atpažįsta, su kokia problema susidūrė, ieško tinkamų sprendimų, tariasi su kitais, atsižvelgia į jų nuomonę	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Susidūręs su problema, bando spręsti ją pats, pritaiko įvairius sprendimo būdus; ✓ Žino kurią problemą gali įveikti pats ar su bendraamžių pagalba; ✓ Tariasi, aiškinasi, reiškia ir gina savo nuomonę; ✓ Ieško sprendimų pagal pateiktas užduotis, bando modeliuoti situacijas.
Siūlo ir priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaisdamas, veikdamas vienas su kitu, bendraudamas

	<p>su įvairiais žmonėmis mokosi padėti vienas kitam;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako, kad veikia įvairių paslaugų tarnybos; ✓ Žaidžia siužetinius žaidimus, stalo, kortelių žaidimus, žiūri ir komentuoja paveikslus, plakatus apie pagalbą vienas kitam.
Domisi aplinka (augalais, gyvūnais), atlieka paprastus bandymus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Artimiausioje aplinkoje stebi augalus, vardija, ko reikia augalams, kad jie augtų, sodina, prižiūri, stebi augalo augimą; ✓ Pasakoja, kurie augalai teikia naudą, gydo; ✓ Pasakoja kaip gyvūnai susiranda maisto, kokiuose namuose gyvena; ✓ Stebi, tyrinėja ir eksperimentuoja su augalais ir jų dalimis; ✓ Naudoja tam tikras augalų dalis (daržoves, vaisius, lapus) maistui ir pasako, kokios augalų dalys naudojamos žmonių buityje; ✓ Pastebi augalus, gyvūnus liaudies meno kūrinuose, vyksta į ekskursijas; ✓ Grožisi aplinką puošiančiais augalais;
Domisi praeitimi, istorija, kitomis šalimis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi pasakų, eilių, dainų, padavimų, sakmių, mįslių, priežodžių, greitakalbių; ✓ Žino, kad žmonės pasaulyje kalba įvairiomis kalbomis; ✓ Žiūrinėja tėvų, senelių, prosenelių nuotraukas; ✓ Žiūri animacinius filmus apie praeitį, senovę, kitas šalis, papročius, domisi Lietuvos ir pasaulio istorija: varto knygeles, enciklopedijas, žiūri nuotraukas ir vaizdo įrašus; ✓ Domisi, atpažįsta, atkartoja, prisimena girdėtą informaciją.
Tyrinėjimams pasitelkia įrankius ir kitas priemones	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naudojasi žiūronais, termometru, mikroskopu, magnetais, spyruoklėmis, veidrodžiais, didinamaisiais stiklais ir pan.; ✓ Grupėje ant palangės augina augalus, stebi juos laisto, prižiūri, lauke kasa, kapsto, tyrinėja tai, kas yra ant žemės, po žeme; ✓ Pasaulio pažinimui naudoja regą, klausą, uoslę, liežuvį, lytėjimą, eksperimentuoja ir stebi savo veiksmų rezultatus; ✓ Veikia su vaikiško dydžio namų apyvokos ir sodo tvarkymo įrankiais; ✓ Stebėjimų rezultatus ženklina ant įvairių priemonių: ūgio matuoklės, augalo aukštį ant popieriaus juostelės

	ir t.t.
Aiškinasi, kuo yra panašus su savo artimaisiais, kuo skiriasi nuo jų	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Natūraliai domisi savimi ir kitais žmonėmis: jų panašumais, skirtumais, išvaizda, jausmais, mintimis, darbais, gyvenimo būdu; ✓ Įvardina, į kurį iš savo artimųjų yra panašus, kuo panašus; ✓ Piešia šeimos narius, juos vaidina; ✓ Tyrinėja, aiškinasi, svarsto ir bando suprasti, kad šeimos paprastai skiriasi: jos įvairaus dydžio, susideda iš skirtingo skaičiaus narių.
Palygina daiktus, medžiagas, juos grupuoja ir klasifikuoja	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako daikto paskirtį, paaiškina jo struktūrą, elementus; ✓ Naudoja daiktus pagal paskirtį, žino, iš kokios medžiagos jie pagaminti; ✓ Pasako kelis požymius, kuriais daiktai skiriasi; ✓ Sustato daiktus mažėjančia ir didėjančia tvarka; ✓ Veikia su pažinimą skatinančiomis priemonėmis, medžiagomis, žaislais (formelės ir lenta su atitinkamų formų išpjovomis, žaislai su viena į kitą dedamomis dalimis ir kt.).
Žino tėvų profesijas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako, kuo dirba tėvai, seneliai; ✓ Domisi paslaugų tarnybomis; ✓ Žaidžia ligoninę, mokyklą, parduotuvę ir pan.; ✓ Žaidžia stalo žaidimus, kortelių žaidimus apie profesijas; ✓ Apibūdina profesijas, su kuriomis susiduria savo aplinkoje; ✓ Išvykų metu susipažįsta su profesijomis.
Žino savo namų adresą, pavadinimą miesto, kur gyvena	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalyvaudamas išvykose, vartydamas knygeles, klausydamasis pokalbių sužino apie tai, kad turi gimtinę, Tėvynę; ✓ Pasako savo miesto pavadinimą, gatvę, kurioje gyvena; ✓ Pasako sostinės pavadinimą, piešia žinomus sostinės objektus.
Skiria ir pavadina profesijas, techniką	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia ligoninę, mokyklą, parduotuvę ir pan.; ✓ Žaidžia stalo žaidimus, lotą, kortelių žaidimus apie profesijas; ✓ Apibūdina profesijas, su kuriomis susiduria savo aplinkoje; ✓ Suaugusiems prižiūrint atsargiai ir saugiai žaidžia su

	<p>mechaniniais žaislais;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia su mobiliais telefonais, fotoaparatais, kompiuteriais; ✓ Moka naudotis magnetofonu ar grotuvu.
Žino tradicines šventes	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja, kokias šventes jie švenčia namie su šeima; ✓ Švenčia įvairias tradicines šventes darželyje; ✓ Pasako, koku metu laikų vyksta šventė.
Skiria naminius ir laukinius gyvūnus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi laukinių ir naminių gyvūnų elgseną; ✓ Pasako, kuo gyvūnai panašūs ar skiriasi; ✓ Klausosi pasakų, eilių apie gyvūnus, jų būdą, savybes; ✓ Mėgdžioja gyvūnų judesius, garsus; ✓ Pasako, kuo gyvūnai naudingi, kurie gali būti pavojingi; ✓ Nori prižiūrėti gyvūnus, jaučia už juos atsakomybę.
Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kartu su auklėtoja aiškinasi apie Žemės planetą ir dangaus kūnus; ✓ Pasako, kad dieną šviečia Saulė, o naktį Mėnulis; ✓ Įvardina kam reikalinga Saulės šviesa ir šiluma, kokia jos įtaka žmonėms, gyvūnams, augalams; ✓ Piešia, lipdo, įvairius dangaus kūnus, jų išsidėstymą; ✓ Apžiūrinėja gaublį ir stengiasi suprasti, kad žemė yra apvali.
Pradedą jausti prierašumą prie artimiausios gamtinės aplinkos	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pastebi įvairius pėdsakus gamtoje, pasako kieno jie: ratų, šuns, žmogaus ir kt.; ✓ Domisi savo namais, gatve, kurioje gyvena; ✓ Rūpinasi augintiniais, rūpinasi žiemojančiais paukšteliais; ✓ Žino, kad nykstantys augalai ir gyvūnai surašyti „Raudonojoje knygoje“
Mokosi rūšiuoti atliekas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako pagrindinius atliekų rūšiavimo principus, pasako, kodėl reikia rūšiuoti atliekas; ✓ Panaudotas baterijas atneša į rūšiavimo indą darželyje; ✓ Žino ir apibūdina, kur dedamos atliekos; ✓ Iš buitinių atliekų gamina įvairius papuošimus, dekoracijas, žaislus ir kt.
Susieja daiktų kiekį su skaičiumi, skaičiuoja bent iki 10	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia stalo žaidimus, kuriuose naudojamas kauliukas ✓ Žaidžia domino, kortelių žaidimus, atlieka pratybas, kur nupieštus daiktus turi susieti su skaičiumi; ✓ Skaičiuoja daiktus, metus, žmones; ✓ Vartoja kelintinius skaitvardžius (pirmas, antras);

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atsako į klausimus „kiek iš viso, „kelintas“; ✓ Nustato skaičiaus „kaimynus“; ✓ Skaičiuoja, pasako kelintas eilėje.
Supranta ir vartoja sąvokas daugiau/mažiau, po lygiai, pusiau, į 2 dalis, į 4 dalis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalina daiktus, saldumynus, vaisius ir pan. į kelias dalis; ✓ Pasako, ar daiktai padalinti po lygiai, po daugiau/mažiau; ✓ Žaidžia parduotuvę, kur sveria, parduoda, atiduoda gražą.
Atpažįsta, atkuria, pratęsia, sukuria skirtingų garsų, dydžių, formų, spalvų sekas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako, iš kokių elementų susideda raštas; ✓ Piešia, margina, spalvina velykinius kiaušinius, pirštines, mandalas; ✓ Piešiniuose vaizduoja įvairių dydžių žmones, gyvūnus, daiktus; ✓ Randa kitą tokį patį atviruką su dailės kūrinio reprodukcija, fotografija.
Skiria plokštumos ir erdvės figūras	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi aplinkos daiktų formas, savo darbeliuose formoms pavaizduoti panaudoja įvairius daiktus; ✓ Pasako, kokie daiktai rieda, kurie nerieda; ✓ Iš įvairių formų popieriaus lapų lanksto lankstinius, piešdamas, tapydamas, apliukuodamas naudoja pažįstamas formas.
Grupuoja, klasifikuoja daiktus pagal dydį, formą, spalvą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lygindamas, tyrinėdamas, rūšiuodamas, vertina daiktų dydį; ✓ Daiktus lygina uždėdamas vieną ant kito, vieną prie kito; ✓ Skiria dėmesį daiktų formai, lanksto formas iš popieriaus; ✓ Dėlioja figūras, daiktus nuo mažiausio iki didžiausio ir atvirkščiai, atrenka parodytos formos, spalvos, dydžio žaislus, daiktus; ✓ Lygina daiktų formą uždėjimo, pridėjimo ir atrankos būdu; ✓ Taisyklingai sudeda paveikslėlių sekas iš 4 ir daugiau dalių.
Matuoja atstumą, ilgį, tūrį, masę nevertodamas sąvokų	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia su smėliu, vandeniu, keičia indų formą; ✓ Rankose laikydamas daiktus nustato, kuris sunkesnis; ✓ Matuoja skystas ir birias medžiagas įvairios formos indais.
Apibūdina kitų daiktų vietą ir padėtį kitų daiktų atžvilgiu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lygina daiktų padėtį erdvėje savo, bei kito atžvilgiu; ✓ Skiria kairę ir dešinę savo puses, kūno priekį, užpakalį; ✓ Įvardina kairę, dešinę puses; ✓ Žaisdamas, pasakodamas, judėdamas vartoja

	<p>sąvokas: „ant, už, po, šalia“;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Orientuojasi popieriaus lape.
Pradedą suvokti metų laikų, laiko tĕkmę ir trukmę	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi gamtos spalvas, jų kaitą priklausomai nuo metų laiko, skiria metų laiką pagal pokyčius gamtoje; ✓ Žino ir apibūdina įvairius gamtos reiškinius (potvynį, žemės drebėjimą, vaivorykštę ir pan.); ✓ Stebi ir lygina savaitės orus, juos žymi gamtos kalendoriuje, apibūdina aprangą, avalynę, reikalingą žmogui kiekvienam metų laikui; ✓ Piešiniuose vaizduoja metų laikus; ✓ Vartoja sąvokas „šiandien, vakar, rytą“; ✓ Pasako paros dalis ir įvardina žmonių veiksenas (naktį - miega, rytą-keliasi).
Pažengusiems	<p><i>Aplinkos pažinimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Domisi gamtos reiškiniais ir jų paaiškinimu (rasa, vaivorykštė, vėjas). ✓ Domisi savo gimtinių istorija. ✓ Domisi apie daiktų pokytį (seniau/dabar). ✓ Domisi aktualiais visuomeninio gyvenimo įvykiais. ⦿ Paaiškina, kaip reikia prižiūrėti augalus, naminius gyvūnus. Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai. <p><i>Kiekio supratimas ir skaičiavimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pradedą suprasti ryšius tarp skaičių (pvz.: 6 susidedą iš dviejų trejetų). ✓ Vartoja žodžius: sudėti, atimti, kiek bus. <p><i>Forma, erdvė, matavimai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Skiria ir pavadina plokštumos ir erdvinės (kubas, rutulys) figūras. ✓ Grupuoja daiktus pagal nurodytą požymį. ✓ Pradedą suprasti, kad tas pats daiktas gali turėti kelis požymius. ✓ Žaisdami naudojami vis didesne erdve.

3-6 metai

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

GEBĖJIMAI: tyrinėjimas, problemų sprendimas, sakytinė kalba, rašytinė kalba.

Esminės nuostatos:

- ❖ nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba, domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu,
- ❖ aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus.

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai

Vaiko veiksenos

<p>Klausosi įrašų, tekstų bendrine kalba ir tarme</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi sekamų pasakų, sakmių, padavimų, skaitomų pažintinės literatūros kūrinių; ✓ Nuolat klausosi lietuvių liaudies kūrinių, dainų, žaidimų, patarlių, priežodžių, greitakalbių intuityviai perimdami etninį lietuvių kalbos reikšmių ir prasmų paveldą; ✓ Žaidžia įvairius kalbinius, lietuvių liaudies žaidimus bei ratelius, klausosi pedagogo kalbos; ✓ Klausosi tautosakos kūrinių, pastebi juose tarmiškus žodžius, bando juos atkartoti.
<p>Skiria žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę, išgirsta pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nujaučia žodžių sąsajas sakinyje, jų darybos, kaitymo dėsnius; ✓ Žaidžia žodžių žaidimus; ✓ Kuria naujus žodžius, ieško panašiai skambančių besirimuojančių žodžių; ✓ Įvairios žaidybinės veiklos metu žaidžia garsais; ✓ Nusako pirmą ir paskutinį garsą žodžiuose; ✓ Klausio greitakalbių, gamtos garsų pamėgdžiojimo.
<p>Seka ir suvokia knygelės, pasakojimo, pokalbio eigą</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi pokalbių, pasakojimų, sekimo, deklamavimo, skaitymo, „gyvos muzikos“ (lopšinių, žaidimų ir kt.), įrašų; ✓ Klausinėja ką reiškia nežinomi žodžiai; ✓ Nusako klausomo kūrinio veiksmo vietą, laiką, eigą, apibūdina veikėjus.
<p>Kalba natūraliai atliepdamas bendravimo situaciją, vartodamas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Užmezga kontaktą, pasiūlo ką nors daryti (žaisti, piešti, dirbti) kartu vienam ar keliems bendraamžiams;

vaizdingus žodžius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Paprašo informacijos, dalijasi su kitais turima informacija; ✓ Pratinasi išgirsti pedagogo ar draugų siūlymus, pastabas; ✓ Kalbasi apie bendravimo, elgesio taisykles; ✓ Žaidžia stalo žaidimus, apžiūrinėja, aptaria žaislus ir kitus daiktus, tyli, kai kalba grupės draugas ar pedagogas, paiso grupėje sukurtų kito klausymo taisyklių; ✓ Pakartoja, pasako kitaip, jei jo nesupranta, atsako į pateiktus klausimus; ✓ Tikslingai nusako daiktus, jų ypatybes ir skaičių įvardžiais ir skaitvardžiais; vartoja būdvardžių laipsnius, būseną nusakančius veiksmažodžius ir jaustukus.
Garsiai svarsto planuojamos veiklos eigą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja, ką ruošiasi daryti, koks bus rezultatas; ✓ Kalba apie tai, ką norėtų veikti, matyti, išgirsti; ✓ Fantazuoja, apibūdina, nuotaikingai reiškia mintis; ✓ Pasakoja apie savo ir kitų veiklą.
Klausinėja apie matytą, girdėtą, sugalvotą, pajausią	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausinėja suaugusių apie daiktus, reiškinius, jų savybes; medžiagas, įvykius, būsenas; apie sudėtingus reiškinius, priežastinius ryšius; ✓ Kartu su kitais kelia elementarias hipotezes.
Pasakoja, kalba apie savo patirtį, norus, svajones, problemas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasidžiaugia su pažįstamais, mažai pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis; ✓ Ką nors praneša, papasakoja didelei vaikų grupei; ✓ Kalba apie tyrinėjant pastebėtas daiktų savybes; aiškina, pasakoja ką pats žino; ✓ Bendraamžiams išdėsto kilusias problemas, kalba apie savo išgyvenimus namuose, grupėje, kelionėje; ✓ Kalbasi telefonu, „rašo laiškus“.
Komentuoja meno kūrinius, atpasakoja pasakas, kuria ir pasakoja įvairius tekstus, deklamuoja	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Padedant pedagogui atpasakoja pasaką; ✓ Seka savo sukurtas pasakas; ✓ Sukuria paveikslams pavadinimus; ✓ Mokosi eilėraščių, dainelių, klausosi lietuvių liaudies ir kitos muzikos; ✓ Seka girdėtas pasakas, kuria savo, keičia pasakos pabaigą, pradžią, įvykių seką, įveda naujus veikėjus, juos keičia ir kt.; ✓ Kuria istorijas, skaičiuotes, eilėraščius, greitakalbes, žaidimus; ✓ Skaito knygelių, žurnalų, laikraščių iliustracijas.
Keičia balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalyvauja teatrinėje veikloje, darželyje vykstančiose šventėse;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia teatrą, mėgdžioja pasakų herojus; ✓ Reguliuoja savo kalbos garsumą; ✓ Atkreipia dėmesį į kalbos intonacijas, jų įvairumą, kalbos tempą, pauzes tarp žodžių, kalbos garsumą.
Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais, pradeda suprasti ryšį tarp knygos teksto ir asmeninės patirties	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasirenka knygą, varto, žiūrinėja knygas, periodinius leidinius; ✓ Atsineša mėgstamą knygą ir apie ją pasakoja kitiems; ✓ Iliustruoja knygas, rengia piešinių parodas; ✓ Padedamas suaugusiųjų, taiso apiplyšusias knygeles; ✓ Savo patirtus įspūdžius reiškia piešiniais, ženklais, judesiais; ✓ Žaidžia, imituoja, pasakoja įvardinant matomų žmonių, daiktų, reiškinių, vietovių, augalų, gyvulių pavadinimus; ✓ Atskiria išmonę nuo realybės.
Supranta, kad garsas siejasi su raide, o raidės sudaro žodį, žino keliolika abėcėlės raidžių, supranta rašymo tikslus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mokosi taisyklingai ir aiškiai tarti gimtosios kalbos žodžius; ✓ Žaidžia žodžiais ir kuria naujus žodžius, ieško panašiai skambančių, besirimuojančių žodžių; ✓ Rašo savo vardą, tėvų vardų pirmąsias raides; ✓ Dėlioja paveikslėlius su užrašytais raidėmis; ✓ Žymi daiktus kortelėmis su užrašytu vardu; ✓ Kalba, pasakoja, deklamuoja, suprasdamas, kad visa tai užrašoma ženklais; ✓ Lankosi bibliotekoje, knygyne, spaustuvėje; ✓ Kuria knygeles, grupės laikraštį, lankstinuką, dienoraštį, skelbimus, kvietimus, sveikinimo atvirukus, žemėlapius.
Pradeda skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pastebi ir įvardina vaizdų, ženklų, garsų skirtumus; ✓ Imituoja įvairius garsus (gyvūnų, paukščių balsus, vėjo ūžesį, griaustinio dundėjimą, lietaus teškėjimą ir t.t.); ✓ Žaidžia balso lavinimo, kvėpavimo žaidimus.
Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje esančius žodžius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dailina, spalvina korteles su užrašytais žodžiais, vardais; ✓ Štampuoja savo vardą; ✓ Kuria iš paveikslėlių grupės knygeles, jas pavadina; ✓ Kopijuoja savo vardo raides, jas atpažįsta ir parodo knygoje; ✓ Rašo laišką draugui iš viršaus į apačią, iš kairės į dešinę.
Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Piešia didžiąsias raides, skaitvardžius; ✓ Piešia ornamentus, spalvina, karmo, lipdo tekstą; ✓ Rašo molyje, smėlyje, ant stiklo, lentoje ir kitur; ✓ Atvaizduoja ir žymi daiktus simboliais, schemomis; ✓ Kuria gyvenamųjų namų, gatvių planus, schemas, žemėlapius.
Kompiuteriu rašo raides, žodžius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Susipažįsta su kompiuteriu, naudojimosi juo galimybėmis, sudedamosiomis dalimis: klaviatūra, monitoriumi, pele;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi, kaip rašo, spausdina ar renka tekstą kompiuteriu suaugusieji, mėgina pamėgdžioti, rašo tekstą, savo vardą.
<p>Pažengusiems</p>	<p>Rašytinė kalba</p> <p><i>Rašymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Rašo savo vardą, elementarius žodelius. ✓ Netaisyklingais rašinėjimais atvaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus. <p><i>Skaitymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Atpažįsta ir pavadina įvairiu šriftu parašytas raides (didžiosios, mažosios). ✓ Bando perskaityti trumpus jam reikšmingus žodžius. <p>Sakytinė kalba</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nepertraukdamas klausosi draugų kalbos. ✓ Įvardija skirtumus tarp literatūriškai ir tarmiškai tariamų garsų. ✓ Supranta, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą, vidurį. ✓ Pagal taisykles kalba telefonu.

3-6 metai

SVEIKATOS KOMPETENCIJA

GEBĖJIMAI: fizinis aktyvumas, kasdienio gyvenimo įgūdžiai.

- ✓ *Esminės nuostatos:*
- ✓ noriai, džiaugsmingai juda,
- ✓ noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius,
- ✓ saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje,
- ✓ noriai lanko baseino užsiėmimus, būti saugus vandenyje,
- ✓ mokosi plaukti, taisyklingai judėti vandenyje.

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai

Eina ratu, poroje, prasilenkiant, gyvatėle, atbulomis, šonu

Vaiko veiksenos

- ✓ Vaikšto tiesiai nedidelėmis grupelėmis, visa grupe;
- ✓ Vaikšto poromis, susikabinus rankomis, keičiant kryptį;
- ✓ Vaikšto tarp dviejų nubrėžtų linijų (25-30 cm) jų neužminant;
- ✓ Vaikšto dideliu ratu, susikabinus rankomis, tarp išdėstytų daiktų;
- ✓ Vaikšto ant žemės padėta lenta (15-20 cm.), nuožulnia lenta;
- ✓ Vaikšto vorele pirštų galais, kulnimis, aukštai keliant kelius, peržengiant per daiktus, gulinčius ant žemės;
- ✓ Vaikšto suoleliu, stora virve, lazda, plokščiu lanku padėtu ant grindų, tiesiai ir šonu (pristatomu žingsniu);
- ✓ Vaikšto dviese, trise, vorele įvairiai susikabinus rankomis, keičiant tempą, darant posūkius;
- ✓ Vaikšto horizontaliu, nuožulniu buomu, atlikdami įvairius judesius rankomis ir kojomis;
- ✓ Vaikšto su gimnastikos lazda už nugaros sulenktomis per alkūnes rankomis;
- ✓ Vaikšto suoleliu pernešant įvairius daiktus; ties viduriu parsilenkiant su draugu;
- ✓ Vaikšto keturpėscias pralysdamas pro virvutę, pro lanką, lenta;
- ✓ Laipioja aukštyn ir žemyn pristatomuoju žingsniu.

Bėga pristatomu ir pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bėga tiesiai nedidelėmis grupelėmis, visa grupė, vorele salės pakraščiais pagal daiktinius orientyrus, keičiant vedėjus; ✓ Bėga tarp dviejų nubrėžtų linijų (25-30 cm) jų neužminant; ✓ Bėga tarp išdėstytų daiktų; ✓ Bėga išsiskleidžiant, gaudant ir išsisukinėjant; ✓ Bėga plačiu žingsniu, peržengiant kliūtis; ✓ Pagal signalą kaitalioja ėjimą su bėgimu.
Bėga suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bėga ant žemės padėta lenta (15-20 cm.); ✓ Bėga nuožulnia lenta, suoleliu; ✓ Bėga horizontaliu, nuožulniu buomu, atliekant įvairius judesius rankomis ir kojomis.
Šokinėja ant vienos kojos judant pirmyn	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Šokinėja siekdami daikto, per nedidelę kliūtį; ✓ Nušoka nuo paaukštinimo; ✓ Šokinėja per dvi linijas; ✓ Nušoka nuo paaukštinimo į lanką; šokinėja viena koja iš lanko į lanką; ✓ Šokinėja vietoje abiem kojomis, ant vienos kojos, nuo kojos ant kojos po signalo pasisukdami nurodyta kryptimi, pritūpdami; ✓ Šokinėja pirmyn suspaudę tarp kojų kokį daiktą; ✓ Šokinėja per nejudančią virvutę einant ir bėgant, šokinėja per sukamą ilgą šokdynę.
Rankos ir pirštų judesius atlieka vikriau, greičiau, tiksliau, kruopščiau	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sulaiko paridentą kamuolį ir ridena atgal; ✓ Vaikšto ridendamas kamuolį suoleliu; ✓ Meta kamuolį kitam ir sugauna metamą atgal; ✓ Iš už galvos abiem rankomis, per petį meta kamuolį į tolą; ✓ Meta smėlio maišelius į horizontalų taikinį dešine ir kaire ranka; ✓ Meta į tolą mažus kamuoliukus, kankorėžius, smėlio maišelius ir pan.; ✓ Užsisega, atsiseiga drabužius;
Tiksliau valdo pieštuką, žirkles	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kerpa žirkėmis; ✓ Piešia, kopijuoja, apvedžioja linijas; ✓ Brėžia tiesias, pasvirusias linijas, kopijuoja spausdintines raides, ornamentus.
Žaidžia komandoje, derina veiksmus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Savarankiškai žaidžia ir organizuoja įvairius sportinius žaidimus, dalyvauja estafetėse; ✓ Tariasi dėl bendros veiklos ir žaidimų, suteikia pagalbą kitam ar jos paprašo, veikia drauge; ✓ Žaidžia komandinius žaidimus su taisyklėmis: kvadrata,

	<p>krepšinį, futbolą, badmintoną ir kt.</p>
<p>Su kamuoliu atlieka sporto žaidimų elementus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rideną kamuolį, taiko į daiktus (kėglius, kamuolius ir pan.); ✓ Meta kamuolį į žemę ir atmuša keletą kartų iš eilės; ✓ Eina ir bėga ridendamas, varydamas kamuolį vingiais tarp daiktų; ✓ Mėto kamuolį horizontalų ir vertikalų taikinį dešine ir kaire ranka; ✓ Mėto kamuolį per kliūtis vienas kitam ir jį sugauna.
<p>Valgo tvarkingai</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naudojasi stalo įrankiais (šaukštu, šakute); ✓ Valgo neskubėdamas, gerai sukramto maistą; ✓ Mandagiai elgiasi ir bendrauja prie stalo, naudojasi servetėle.
<p>Žino, kad maistas reikalingas, kad augtų, būtų sveikas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja apie pagrindinius sveikatos požymius, klausosi kūrinėlių apie sveikatą, sveiką maistą; ✓ Varto enciklopedijas, patiekalų knygas, kuria plakatus, lankstinukus, knygeles; ✓ Domisi organizmo funkcijomis, varto knygeles apie virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos ir kt. organizmo sistemas; ✓ Domisi patiekalo sudedamosiomis dalimis;
<p>Įvardija vieną kitą produktą, kurį valgyti sveika, kurį-ne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kalbasi apie maisto produktus; ✓ Plauna vaisius, daržoves; ✓ Varto knygeles, diskutuoja, domisi sveiku maistu, daržovių ir vaisių nauda sveikatai; ✓ Pratinasi valgyti daugiau daržovių, vaisių; ✓ Pratinasi nevalgyti nežinomo maisto; ✓ Stebi sveiko maisto piramidę.
<p>Savarankiškai serviruoja ir tvarko stalą</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Budi grupėje; ✓ Susipažįsta su maisto gamavimo higiena ir stalo serviravimu.
<p>Suaugusiųjų padedamas renkasi drabužius ir avalynę pagal orą, savarankiškai rengiasi, aunasi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rengiasi lengvai, kad drabužiai netrukdytų judėti; ✓ Diskutuoja apie drabužių paskirtį, jų naudojimą pagal metų laikus; ✓ Žaidžia žaidimus, kuriuose reikia aprenki ar nurengti lėlę, ar kitą žaislą, parinkti reikiamus drabužius; ✓ Piešia metų laikus ir pagal orą apsirengusius žmones; ✓ Savarankiškai rengiasi; ✓ Užsisega sagas, užsitraukia užtrauktukus; ✓ Užsiriša batų raištelius; ✓ Tvarkingai susideda drabužius ir avalynę;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rūpinasi rūbų, avalynės švara.
Priminus ar savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Diskutuoja apie švaros ryšį su sveikata; ✓ Plauna rankas prieš valgį, parėjęs iš lauko, pasinaudojęs tualetu; ✓ Prausiasi, naudojasi muilu, rankšluosčiu; šukuojasi asmeninėmis šukomis; ✓ Po valgio skalauja burną vandeniu; valosi dantis; ✓ Naudojasi nosine čiaudant, kosint, sergant sloga; ✓ Savarankiškai naudojasi tualetu
Priminus stengiasi vaikščioti, sėdėti taisyklingai	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pratinasi teisingai stovėti, sėdėti įvairios veiklos metu: žaisdamas, piešdamas, žiūrėdamas knygeles, televizorių ir kt.;
Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pats susitvarko darbo vietą po įvairios veiklos; ✓ Susitvarko žaislu, padeda juos į tam skirtą vietą; ✓ Pavalgęs nusineša indus į virtuvėlę
Stengiasi laikytis taisyklių	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kalba, diskutuoja apie saugų elgesį kieme, parke, gatvėje, prie vandens; ✓ Domisi, aiškinasi, kur kreiptis pagalbos nelaimės atveju; ✓ Kalba, komentuoja kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis; ✓ Atpažįsta pagrindinius saugaus eismo ženklus, saugiai važinėjasi „Vandens“ keliu; ✓ Žaidžia įvairius saugaus eismo žaidimus, atlieka didaktines užduotis;
Stebint suaugusiam saugiai naudojasi pavojingais įrankiais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atsargiai naudojasi žirkklėmis, peiliu, klijais ir kt.; ✓ Diskutuoja apie pavojingus sveikatai elektros prietaisus, rozetes, peilius, kitus aštrius daiktus; ✓ Neliečia vaistų, buitinės chemijos.
Pratinasi prie vandens	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Susipažįsta su vandeniu; ✓ Mokosi saugių pratimų vandenyje; ✓ Saugumo taisyklių baseine įsisavinimas.
Atlieka pratimus panėrimui į vandenį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pritupia iki liemens, pečių; ✓ Pasineria po vandeniu ir įveikia įvairias kliūtis; ✓ Žaidžia įvairius žaidimus („Narai“, „Gelbėtojai“)
Atlieka kvėpavimo pratimus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pučia lengvus kamuoliukus, popierinius laivelius vandens paviršiumi; ✓ Pučia oro burbulus panardinę galvą po vandeniu.
Atlieka slinkimo pratimus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atsispiria nuo dugno ir slenka su plaukimo lenta; ✓ Panardinęs veidą į vandenį slenka su plaukimo lenta;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Slenka panėrės, įsikibęs į virvę, kuri nutiesta per visą baseino ilgį; ✓ Slenka krūtine be lentos.
Atlieka pratimus kojų judesiams lavinti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naudodamas įvairias priemones (turėklai, kamuoliai, plaukimo lentutės) atlieka judesius kojomis vandenyje; ✓ Atlieka slinkimo pratimus vandenyje panėrus kojomis judesiu „krauliu“.
Pažengusiems	<p><i>Fizinis aktyvumas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Išlaiko saugų atstumą eidamas, bėgdamas šalia draugo. ✓ Bėga derindamas du ar daugiau judesių. ✓ Kerpa gana tiksliai. ✓ Sulenkia popieriaus lapą per pusę, į keturias dalis. ✓ Meta ir kartais pataiko kamuolį į krepšį, vartus, taikinį. ✓ Pieštuką ir žirkles laiko taisyklingai. <p><i>Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Savarankiškai serviuoja ir tvarko stalą. ✓ Savarankiškai pasirenka drabužius ir avalynę pagal oro sąlygas. ✓ Žino kaip saugiai elgtis gatvėje, kelyje, namuose. ✓ Savarankiškai laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių. ✓ Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos riboti reikia

3-6 metai

MENINĖ KOMPETENCIJA GEBĖJIMAI: estetinis suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas

Esminės nuostatos:

- ❖ domisi, gėrasi aplinka, meno kūriniais, menine veikla,
- ❖ jaučia meninės raiškos džiaugsmą,
- ❖ rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje,
- ❖ jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą,
- ❖ baseine mėgsta improvizuoti, kūrybiškai judėti vandenyje.

Siekimos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
<p>Pasakoja išpūdžius apie muzikos, vaidinimo, šokio, dailės kūrinių siužetą, vaizduojamus įvykius, veikėjus, kilusią nuotaiką</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja, apibūdina tai, ką matė parodoje, spektaklyje; ✓ Kuria, fantazuoja, seka juokų pasakas; ✓ Laisvai, spontaniškai reiškia savo išpūdžius, išgyvenimus; ✓ Reiškia, komentuoja, išsako vaidinimo sukeltus išpūdžius; ✓ Kalba su auklėtoja ir draugais dailės procese, taip pat apžiūrint dailės kūrinius; ✓ Kalba apie dailininkų kūrybą, vaikų darbus.
<p>Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti, gėrasi savo menine kūryba</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaidina-žaidžia trumpas scenas pagal literatūrinius, muzikinius, istorinius, pačių pasiūlytus siužetus; ✓ Parodo parengtas scenas draugams, tėvams švenčių metu; ✓ Vaidindami atskleidžia savo meninius gebėjimus; ✓ Elgiasi pagal sceninio elgesio taisykles: išeina į sceną, nusilenkia, palaukia kol baigsis plojimai, padėkoja publikai; ✓ Aktyviai eksponuoja savo darbus, rodo kitiems; ✓ Klausydamiesi muzikos stengiasi susikaupti; ✓ Aptaria savo ir kitų vaikų dailės darbus; ✓ Stebi aplinką ir patirtus išpūdžius vaizduoja piešiniuose, kūrybiniuose darbeliuose, komentuoja, pristato savo kūrinį.
<p>Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius, pasako, kas jam gražu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Varto lietuvių liaudies meno albumus; ✓ Klausosi lietuvių liaudies dainų, tautosakos kūrinių; ✓ Dalyvauja darželio, grupės aplinkos puošime; ✓ Pasako kas jam gražu, kas patinka meno kūrinys, aplinkoje; ✓ Tyrinėja, stebi tautodailės ir profesionaliosios dailės kūrinius.

Tyrinėja girdimos muzikos, triukšmo, tylos panašumus ir skirtumus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Raiškiai taria skaičiuotes, greitakalbes; ✓ Tapo klausydamiesi muzikos ir ją atvaizduoja. ✓ Domisi, tyrinėja natūralius ir žmogaus sukeltus garsus.
Pasako kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos girdimus instrumentus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Laisvai judėdamas improvizuoja, mokosi pajusti judėjimo kryptį, tempą; ✓ Klausosi muzikos kūrinį, išreiškia, atliepia jų nuotaiką; ✓ Klausosi aplinkos garsų, juos įvardina; ✓ Žino terminus: kompozitorius, dainininkas, choristas.
Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos vienbalses dainas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Išbando, atranda, naudoja balso galimybes, taisyklingai kvėpuoja, aiškiai artikuliuoja ir tiksliai intonuoja; ✓ Intonuoja įvairiu aukštumu kartodami patarles, mėgdžiodami auklėtoją; ✓ Dainavimą papildo judesiais: imitaciniais, instrumentiniu bei „kūno“ garsų pritarimu, kurį gali sugalvoti patys.
Eina ratelių, šoka šokius ratu, vienoje linijoje, su įvairiais žingsniais ir elementais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ritmingai atlieka elementarius judesius (šuoliukus, pritūpimus, sukinius); ✓ Šoka, žaidžia lietuvių liaudies žaidimus, ratelius ir šokius.
Melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais groja 2-3 garsų melodijas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grodami išbando įvairius garsų išgavimo būdus: mušimą, pūtimą, braukimą; ✓ Groja, žaidžia įvairius kvėpavimo žaidimus; ✓ Susipažįsta su 2-3 naujais mušamųjų, styginių, klavišinių bei pučiamųjų muzikos instrumentų skambesiu ir garsų išgavimo būdais, juos pavadina; ✓ Groja ritmus su pauzėmis, keičia grojimo tempą, dinamiką.
Pritaria suaugusiojo grojimui, stengiasi kartu pradėti ir baigti kūrinį.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi, atlieka tautosakos kūrinius, liaudies dainas; ✓ Atliekamiems kūrinėliams pritaria švilpynėmis, molinukais, tamburinais, būgneliais, barškučiais ir kt.
Improvizuodamas balsu, muzikos instrumentu kuria melodiją trumpam tekstui, paveikslui	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atlieka vokalinius pratimus dėl artikuliacijos, taisyklingos laikysenos ir kvėpavimo, dainavimo ritmo pajautimo; ✓ Parenka instrumentą kūrinėlio turiniui, veikėjui pavaizduoti; ✓ Padainuoja, paploja, pagroja įvairiais būdais savo ar draugo vardą; ✓ Įgarsina pedagogo sekamą pasaką.
Šoka sudėtingesnius ratelius, įvairių žingsnių ir natūralių judesių šokius, šoka improvizuotai kurdamas septynių-aštuonių natūralių judesių seką.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sudaro paprasčiausias figūras: sustoja į ratelį, vorą, dviem eilėmis, poromis; ✓ Šokdami rateliu gali keisti ratelio dydį, kryptį, atlikti dviejų dalių šokelius, žaidimus, su tekstais ir be jų; ✓ Juda zigzagais, sudaro ratelį savarankiškai; ✓ Laisvai judėdamas improvizuoja, mokosi pajusti judėjimo

	<ul style="list-style-type: none"> kryptį, tempą; ✓ Improvizuodami laisvai perteikia skambančios muzikos nuotaiką; ✓ Darniai sutartinai atlieka paprasčiausias figūras: pritūpia, pašoka, sukasi už parankių, didina ar mažina ratelį, sudaro du ratelius; ✓ Sugalvoja judesių nesudėtingai dainelei; ✓ Melodiją išreiškia judesiu.
Kuria lėlių, dramos vaidinimus, improvizuoja trumpas frazes, fizinius veiksmus, atskleidžia emocines būsenas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Improvizuoja trumpas sceneles be žodžių ir su žodžiais, pavieniui ir su draugais; ✓ Bendraudami vienas su kitu keičia balso intonaciją; ✓ Sveikinasi vienas su kitu, su žaisliukais; ✓ Žaidžia laisvai, spontaniškai, atkuria iš patirties išgyventus vaidmenis (gydytojas, pardavėja ir kt.); ✓ Gamina, dekoruoja pirštų lėles.
Istorijas pasakoja detalesniais dailės darbais, vaizdus papildo grafiniais ženklais (raidėmis, skaičiais, žodžiais)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuria, tyrinėja, fantazuoja, veikia su tapybos, grafikos bei įvairiomis dailės medžiagomis plokštumoje ir erdvėje; ✓ Kuria pačių išgyventą ir įsivaizduojamą pasaulį pačių pasirinkta ar auklėtojos siūloma technika; ✓ Lytėdami, regėdami pajunta tai, ką įsivaizduoja; ✓ Piešia, vaizduoja, fantazuoja, kuria išklausę žodinės kūrybos, peržiūrėję knygių iliustracijas. ✓ Pratinasi užrašyti vardą ar pirmąją jo raidę; ✓ Piešiniuose naudoja regimos informacijos vaizdinius: raides, skaičius, rodykles; ✓ Plėšo, kerpa, klijuoja įvairias geometrines formas, dėlioja ornamentus, regimos informacijos ženklus; ✓ Naudoja horizontalias, vertikalias, pasvirusias linijas.
Skirtingiems sumanymams įgyvendinti pasirenka dailės priemones ir technikas, eksperimentuoja mišriomis technikomis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atranda linijos, spalvos, formos, medžiagų struktūros ypatumus; ✓ Atranda formų, spalvų, reiškinių priešingybes; ✓ Braižo pagaliuku ant smėlio, sniego; ✓ Naudoja mišrią techniką: kreideles ir spalvotus pieštukus ar flomasterius; ✓ Konstruoja iš medinių, plastmasinių detalių.
Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vardina, išreiškia metų laikų spalvas, jų nuotaiką spalvomis, simboliais; ✓ Tapo plačiu teptuku, pamirkytu vandenyje (be dažų) ant šaligatvio, tvoros ar kt.
Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, įsivaizduoja, fantazuoja	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi žmonių, gyvūnų, paukščių pėdsakus sniege, smėlyje, patys juos padaro; ✓ Naudoja įvairaus dydžio kartono dėžes žaidimams; ✓ Tapo maišydami spalvas ir nusako jų pavadinimus;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pro langą ar pasivaikščiojimų metu stebi gamtą, analizuoja jos objektus ir juos atvaizduoja; ✓ Kalbasi apie tai, kokiomis spalvomis vaizduoti.
Ieško naujų idėjų, netikėtų sprendimų, neįprastų medžiagų, priemonių, lengvai, greitai keičia, pritaiko, siekia savito rezultato	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Eksperimentuodami su įvairiomis priemonėmis ir medžiagomis atranda įvairias linijas, dėmes, jų derinius; ✓ Pastebi, atranda, išbando reikšdami savo sugebėjimus su įvairaus šiurkštumo, storumo, įvairių spalvų popieriumi (laikraščiai, servetėlės, tapetai, folijos ir kt.); ✓ Piešia, lanksto, klijuoja įvairias plokščias ir pusiau plokščias formas; ✓ Išbando įvairias priemones, kuriomis galima štampuoti: pagaliukai, trintukai, kamšteliai iš bulvės, morkos, burokėlio; ✓ Kuria paveikslėlį iš spalvoto plastilino ant kartono, gamtinių medžiagų; ✓ Tapo darbelius neatkeliant rankos, vienu užsimojimu, vaizduojančius spiralę, siūlų kamuolį; ✓ Daro koliažus, tapo portretus, gamina kaukes.
Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Eksperimentuoja su didelių matmenų medžiagomis ant didelių popieriaus lapų; ✓ Eksperimentuoja su įvairiomis grafikos priemonėmis ir medžiagomis; ✓ Eksperimentuoja ant balto ir spalvoto (sauso, šlapio) įvairaus formato, įvairaus dydžio popieriaus pirštu, teptuku, guašo dažais ar akvarele; ✓ Laisvai eksperimentuoja naudodamas skirtingas spalvas, formas; ✓ Laisvai eksperimentuoja su įvairiomis turimomis medžiagomis: moliu, plastilinu, drėgnu smėliu, sniegu.
Kuria įvairius judesius vandenyje	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaizduoja pasirinktus personažus; ✓ Atlieka kuo įvairesnius judesius.
Noriai improvizuoja, vaidina vandenyje	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaizduoja jūros gyventojus (delfinus, jūros ežius, arkliukus) ✓ Judesiu išreiškia savo nuotaikas.
Pažengusiems	<p><i>Dailė</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kūrybiškai panaudoja tradicines ir netradicines priemones. ✓ Bando kurti naudodamasis skaitmeninio piešimo programomis. <p><i>Muzika ir šokis</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Dainuoja dainas su instrumentiniu pritarimu. ✓ Kuria melodijas šokiams. ✓ Savarankiškai šoka po muzikinės įžangos.

	<p><i>Vaidyba</i></p> <ul style="list-style-type: none">✓ Bendrauja su kitu vaidinimo veikėju.✓ Naudoja veikėjams charakteringas balso tonacijas <p><i>Estetinis suvokimas</i></p> <ul style="list-style-type: none">✓ Nori matyti ir kurti grožį aplinkoje.✓ Pasakoja, aiškina, ką pats sukūrė ir kaip kūrė.✓ Domisi kitų meninėmis idėjomis ir jas panaudoja savo veikloje
--	---

UGDYMO METODAI IR PRIEMONĖS

Ugdymo metodai parenkami taip, kad atitiktų vaikų amžių ir galimybes, individualius ugdymo (-si) poreikius. Planuojant ugdomąją veiklą, pedagogai ir specialistai kūrybingai naudojami metodine medžiaga ir įvairiomis priemonėmis.

Ugdymo metodai.

- Pagrindinis ugdymo metodas – žaidimas. Žaidžiant ugdomi visi vaikų gebėjimai. Jis skatina vaikų pozityvias emocijas, natūraliai sukonzentruoja dėmesį į ugdomąją veiklą, padeda formuoti kalbiniamis įgūdžiams. Žaisdami vaikai išgyvena įvairius vaidmenis, išreiškia emocijas, kuria įvairias situacijas.
- Vaizdinis metodas – demonstravimas, stebėjimas – nukreiptas į vaizdinį formavimą apie vaikus supančią aplinką, jos reiškinius.
- Praktinis metodas – vaikų darbai, praktinė veikla, tyrinėjimai, stebėjimai, eksperimentavimai.
- Žodinis metodas – pokalbis, pasakojimas, aptarimas, diskusija – suteikia galimybę perduoti ar gauti informaciją, natūraliai bendrauti.
- Kūrybinis metodas – skatinama savitai ir priimtinais būdais išreikšti save, interpretuoti, sudarantis sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas.
- Pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos – padeda pažinti ir suprasti supančią aplinką, turtinti vaikų pažintinę patirtį, plėsti akiratį.
- Sportinės veiklos metodai – estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai.
- IKT taikymas – praktiniai užsiėmimai prie interaktyvios lentos, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas multimedijos pagalba, kompiuteriniai žaidimai ir programos.

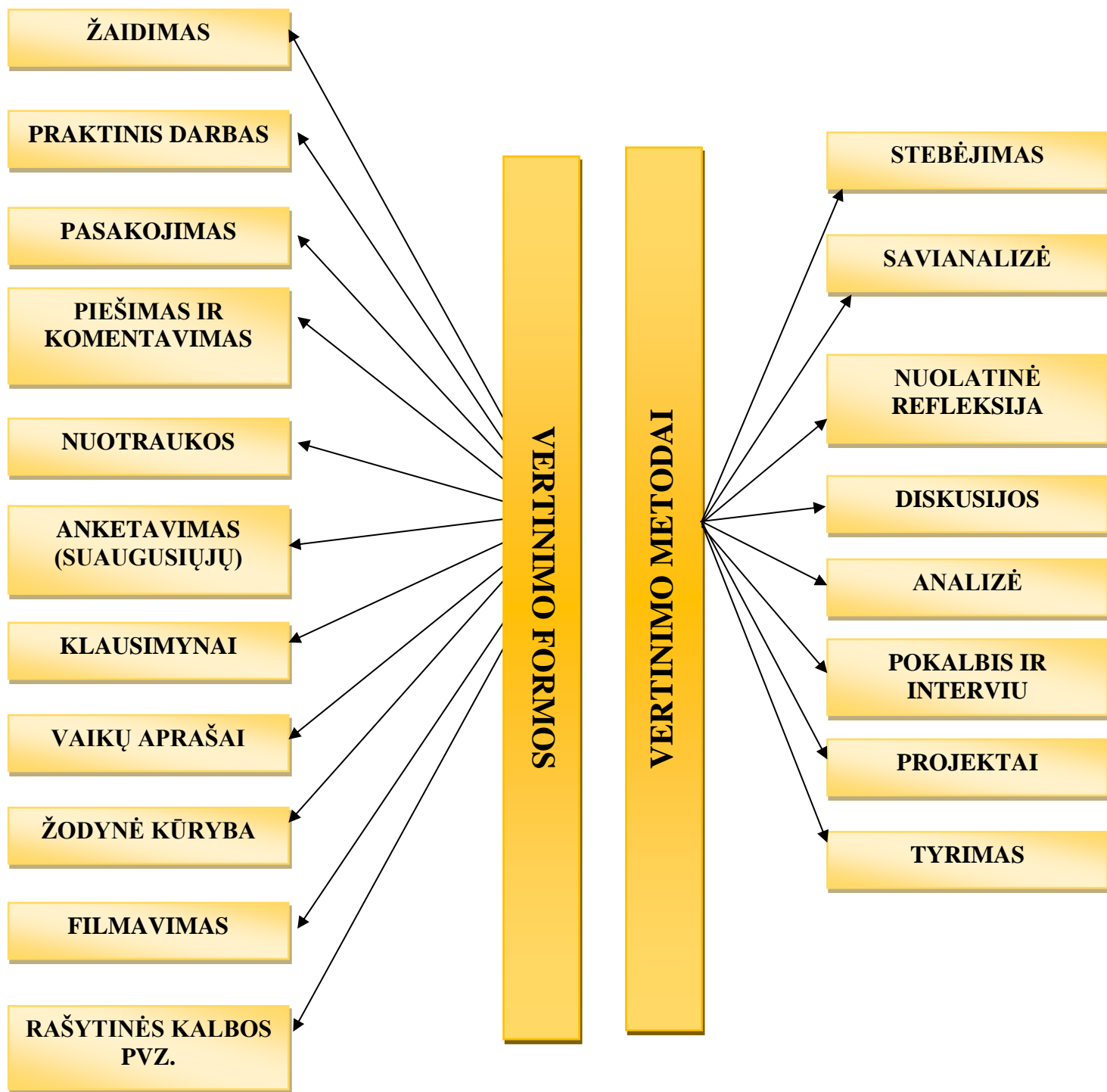
Organizuojant ugdymo procesą taikomi aktyvūs netradiciniai ugdymo (-si) metodai – viktorinos, konkursai – žinių patikrinimas su įvairiomis pertraukėlėmis; situacinis – spontaniškasis ugdymo metodas – ugdymui panaudojamas netikėtai susidariusios situacijos ir kt.

Siekama, kad mokymo **priemonės**:

- tenkintų vaiko poreikį žaisti, bendrauti, judėti;
- skatintų norą puoselėti ir saugoti savo ir kitų sveikatą;
- skatintų vaiko savarankiškumą, saviraišką, meninių gebėjimų ugdymą (-si).

Priemonių grupės.

- Aplinkos kūrimas - pedagogai kartu su vaikais ir jų tėvais, bendruomenės, kuria jaukia, patogia, vaikų amžių ir poreikius atitinkančią bei įvairiapusį ugdymą skatinančią aplinką. Siekiama, kad aplinka skatintų vaiko poreikį judėti, veikti, pažinti, kurti jaukumą, būtų funkcionali.
- Mokymo priemonės (daiktai, žaislai, knygos, įvairios medžiagos ir kt.) – pedagogai siekia, kad mokymo priemonės atitiktų vaikų amžių, individualius esamus gebėjimus, žadintų norą pažinti, lavintų loginį mąstymą, aktyvų kūrybingumą, norą žaisti drauge.
- Pažintinės - edukacinės išvykos, renginiai, akcijos, popietės, tradicinės šventės – vaikų veikla, papildanti ugdymo turinį.

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Tinkamai atliktas ugdymo proceso vertinimas suteikia prasmingos informacijos, kuria naudojasi įstaigos vadovai, auklėtojos kiti pedagogai darant apgalvotus sprendimus dėl tobulinimosi procesų, rezultatų įstaigoje, todėl vertinimo procesas turi būti sistemingas, siejamas su tikslų, rezultatų, uždavinių siekiamybe.

Vertinimo svarba :

1. nuolatinis vertinimo procesas vykdomas grupėje inspiruoja auklėtoją nuolat tobulinti ugdymo procesą, siekti pokyčių ir pažangos;
2. tikslingai vykdomas vertinimo procesas padeda auklėtojai: surinkti kiek galima išsamesnę informaciją apie rezultatus, įvertinti, kas lėmė sėkmę vienu ar kitu atveju;
3. pedagogas turi gebėti, remiantis vertinimo informacija įrodyti, jog tai, ką jis daro šiandien yra vertinga, naudinga ir produktyvu.

Ypač svarbus veiksnys skatinantis vaiko pasiekimus, raidą ikimokykliniame amžiuje - **tai bendros tėvų ir pedagogų pastangos paskatinti vaiką, įvertinti jo galimybes ir poreikius.**

Pedagogai:

- **vaikų savirefleksijos skatinimas ugdymo proceso metu.**

Pateikiamos įvairios *užduotys vertinimui*, kas vaikams patiko, kodėl tai jiems patiko – vaikų mintys fiksuojamos popieriaus lape.

Ugdymo požiūriu vertingos tokios situacijos, kuriose vaikas pasirenka vieną ar kitą elgesio variantą iš kelių galimų. Tai vadinama laisvojo *pasirinkimo situacijomis*. Tokios situacijos dažnai susidaro vaikų veikloje, kurioje iškyla dorinė problema arba konfliktas su savimi. Pasirinkdamas tinkamą elgesio formą vaikas parodo dorinio išsiauklėjimo lygį, jį labiau įtvirtina ir kartu tenkina socialinės saviraiškos poreikį.

- **Situacijų analizės metodo naudojimas (pagrindas vaiko stebėjimas).**

Auklėtoja stebėdama, kaip ugdytiniai įsisavina ugdomąją medžiagą galėtų taikyti tokią schemą:

- bendras pažinimo objekto supratimas,
- faktų, formuluočių įsiminimas,
- išmokto suvokimas,
- įsisavintos medžiagos pritaikymas naujose gyvenimo situacijose.

Tokia informacija naudinga auklėtojai, nes leidžia patikslinti ugdymo rezultatus.

- **Socialiniai pasiekimų vertinimo aspektai.**

Socialiniai vertinimo aspektai vaiko atžvilgiu.

Vaikas dažnai modeliuoja elgesį, kuris būtų teigiamai vertinamas. Elgesys gali būti pozityvus ir nevisiškas, nes vaiko siekis vienas - būti tinkamai įvertintu. Pedagogai turi gebėti suprasti, jog vertinimo faktorius vėliau ypač išryškės, pasirenkant elgesį ir veiklą tolimesniame gyvenime (mokykloje, darbe ir kt). Dažnai kitų vertinimas transformuojasi į pačio **savęs vertinimą** t.y. sąžinę, vidinę kontrolę ir kitus socialinius orientyrus.

- **Vertindama vaiko socialinę kompetenciją auklėtoja gali stebėti ir vertinti:**

socialinis vaiko jautrumas (vaiko reakcija į kitų žmonių reikalavimus ir gebėjimas atsižvelgti į juos);

pakantumas ir tolerancija skirtumams, kitų nuomonei, gebėjimas bendrauti su kitais;

gebėjimas bendrauti ir susitarti, paliekant erdvės individualiai veiklai ir patyrimui.

- **Informacijos iš tėvų surinkimas.**

Paprašyti tėvų vieną savaitę užrašyti vaiko pasakojimus, įspūdžius iš darželio. Analizuodamos šią informaciją auklėtojos galėtų susirinkti informaciją, kas vaikams paliko didžiausią įspūdį, kokios auklėtojų siekiamybės atsispindėjo vaikų įspūdžiuose, kas vaikams nepatiko arba buvo tikrai neveiksminga ir pan.

- **Vaikų darbų analizė.**

- **Tyrimai grupės bendruomenėje, nuomonių, klausimynų analizė.**

- **Duomenų rinkimas (pedagogai galėtų pasirinkti) ir fiksavimas.**

Auklėtojos užrašai (gali būti panaudojami video, audioįrašai, skaidrės, nuotraukos,)

Tėvai

- **Geranoriškai ir aktyviai įsijungia į vertinimo procesą;**

Pareiškia nuomonę, išsako savo vaiko lūkesčius ir pan.

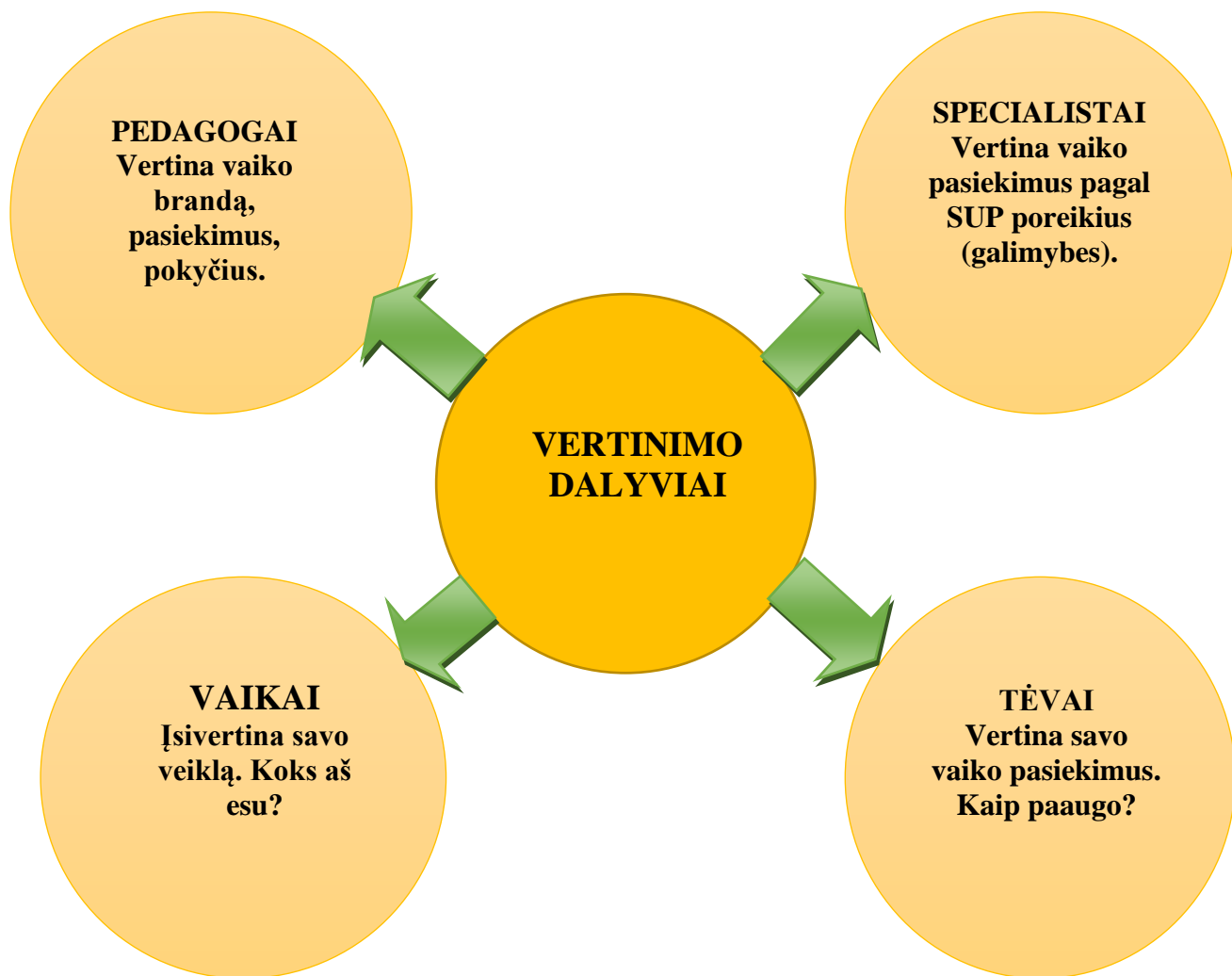
- **Pateikia pasiūlymus, padeda auklėtojoms vykdyti kai kurią veiklą (organizuoti išvykas, šventes ir pan.)**

Vaikai

- **Vertina savo ir draugų atliktus darbelius**

- **Pasako savo nuomonę**

- **Savęs vertinimas veikloje, atlikus užduotį**

PRIEDAI

Tema (idėja, projektas)

.....

Data (trukmė):

Kas paskatino rinktis šią temą:

.....

Vaikų ugdymosi pasiekimų sritys

.....

Ugdymosi aplinka ir priemonės

.....

Vaikų ugdymosi pasiekimų srities uždaviniai – galutiniai rezultatai	Galimos veiklos/idėjos, kurios veda galutinio pasiekimų rezultato link
<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Vaikų idėjos, jų sumanyta veikla

.....

Tėvų, kitų darželio specialistų (logopedas), pedagogų (meninio ugdymo pedagogas, baseino instruktorius) pasiūlymai, pagalba vaikų veiklai

.....
.....

Vaikų pasiekimų refleksija, idėjos ateičiai

.....
.....
.....
.....

Individuali veikla

(.....)(.....)(.....)(.....)

.....
.....
.....

(.....)(.....)(.....)(.....)

.....
.....
.....

(.....)(.....)(.....)(.....)

.....
.....
.....

Literatūros šaltiniai

.....
.....
.....
.....

„ **“ gr. - amžiaus vaikų pasiekimų
vertinimas 20..... rudenio / pavasaris**

Nr.	Vaiko vardas ir amžius	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			
13																			
14																			
15																			
16																			
Pasiekimų sritys		Kasdienio gyvenimo	Fizinis aktyvumas	Emocijų suvokimas ir	Savireguliacija ir	Savivoka ir savigarba	Santykiai su suaugusiais	Santykiai su bendraamžiais	Sakytinė kalba	Rašytinė kalba	Aplinkos pažinimas	Skaičiavimas ir matavimas	Meninė raiška	Estetinis suvokimas	Iniciatyvumas ir	tyrinėjimas	Problemų sprendimas	kūrybiškumas	Mokėjimas mokytis

LITERATŪRA

1. Adaškevičienė E., Lietuvos ikimokyklinukų fizinis ugdymas, Kaunas: Šviesa, 1993.
2. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas, Diane Trister Dodge, Sherrie Rudick, Kai-lee Berke, „Presvika“, 2008.
3. Ankstyvojo ugdymo vadovas, sudarė O. Monkevičienė, Vilnius: Minklės, 2001.
4. Čereška A., Saugaus eismo ABC, Vilnius: Amžius, 1997.
5. Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams, 2011. Prieiga internetu:
<http://www.upc.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/mediaga.php>.
6. Gaižutis A., Vaikystė ir grožis, Kaunas: Šviesa, 1988.
7. Grabauskienė A., Morkytė J., Dailė ir darbeliai I–IV klasėje. Mokytojo knyga, Kaunas: Šviesa, 1997. 26. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo dermė. Tyrimo ataskaita, 2012. Prieiga internetu:
http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir574/dir28/dir1/15_0.php.
8. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, 2015. Prieiga internetu:
<https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/knyga%20-%20rekomendacijos.pdf>
9. Į vaiką orientuotas grupių kūrimas. Knyga auklėtojais, Lietus, 1997.
10. Katinienė A., Vaiko muzikinės kultūros ugdymas darželyje, Vilnius: Kronta, 1998.
11. Lietuvių liaudies rateliai, žaidimai, šokiai, sud. A. Kirvaitienė, Vilnius: Lietuvos liaudies kultūros centras, 1998.
12. Lietuvos Respublikos švietimo ir ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V-1009 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“. Prieiga internetu:
www.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/aprasas.
13. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. V-1795 „Dėl Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Prieiga internetu:
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=408141&p_query=&p_tr2=.
14. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugsėjo 2 d. įsakymas Nr. V-779 „Dėl Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos patvirtinimo“. Prieiga internetu:
<http://www.ikimokyklinis.lt/index.php/naujienos/ipup-projekto-naujienos/patvirtinta-naujapriesmokyklinio-ugdymo-bendroji-programa/17933>.
15. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. V-735/A1-208. „Dėl Privalomo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Prieiga internetu:
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423753&p_query=&p_tr2=2.
16. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas. Prieiga internetu: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9A3AD08EA5D0/TAIS_458774
17. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. vasario 17 d. nutarimas Nr. 184 „Dėl vaiko gerovės valstybės politikos strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2005–2012 metų plano patvirtinimo“. Prieiga internetu:
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=250552&p_query=&p_tr2=.

18. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, Vilnius: ŠAC, 2006.
19. Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams, parengė O. Monkevičienė ir kt., Klaipėda: Klaipėdos banga, 2011.
20. Piaget J., Vaiko kalba ir mąstymas, AIDAI, 2002.
21. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, ŠMM, 2014.
22. Szarkowicz D., Stebėjimas ir refleksija vaikystėje, Klaipėda: Žemaitijos spauda, 2010.
23. Tautinė mokykla, I t., red. Ž. Jackūnas, Kaunas: Šviesa, 1989.
24. Vaiko teisių konvencija. Prieiga internetu:
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=19848&p_query=&p_tr2=.
25. Vaikučiams pabiručiams. Dainuojamosios tautosakos rinkinys ikimokyklinio amžiaus vaikams, sud. A. Katinienė, Kaunas: Šviesa, 1990.
26. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. 2013. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>

PARENGĖ:

Ingrida Batalovienė

Stanislava Ignatavičienė

Irena Pupienienė

Dalia Tučkuvienė

Vita Šinkūnienė

Pritarta Įstaigos tarybos posėdyje 2017 m. balandžio 13 d. Protokolo Nr. 5.